

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri poš. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.189,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Hindenburg

S Hindenburgom je izgubil veliki nemški narod enega svojih največjih sinov v zadnjih generacijah. V izredno kritični dobi je nemška država oropana državnega poglavarja, ki je bil kakor svetilnik v temni noči na vihnem morju. Legendarni narodni junak na čelu države je bil v tragičnih časih, kakršne preživlja današnja Nemčija, posebej simbol nemške skupnosti in vere v bodočnost.

Umrli predsednik nemške države spada med one redke može, ki so posegli v kolo zgodovine šele v svojih letih, dočim so poprej živeli neopaženo. Skoro sedemdeset let je bil Hindenburg že star, ko so v svetovni vojni njegove zmage nad rusko vojsko zanesle njegovo ime v množice vojujočih se narodov. Poprej je bil za široko javnost le eden med mnogimi upokojenimi generali, ki so že prestari, da bi mogli še aktivno poseči v vojni metej. Svetovna vojna pa ga je naredila za nacionalnega heroja, ki je zival tako zaupanje vsega naroda, da mu tudi po sklepu miru ni bilo več usojeno počivati.

Paul von Beneckendorff und Hindenburg, kakor se v celoti glasi ime umrlega maršala in državnega predsednika, je bil po rodu pruski junek, potomec stare plemiške in oficirske familije. Rojen je bil 2. oktobra 1847 v Poznaju. Po sebi umevno je bilo, da je tudi on postal oficir. Ko je dovršil vojaško šolo, je bil kot plemič pridelen gardi in se je že v svojem 19. letu udeležil prusko-avstrijske vojne, kjer je bil v slovitih bitki pri Kraljevem Gradu tudi ranjen. Par let kasneje je sodeloval tudi v vojni proti Franciji. Nato je služboval skoro ves čas v generalnem štabu in avanziral od stopnje do stopnje, dokler ni l. 1903 postal armijski general. Osem let kasneje je bil upokojen, ker je dosegel najvišjo, za aktivno službovanje dopustno starostno dobo 65 let. Odsel je s pozorišča in se umaknil v pozabljenje.

Toda le za tri leta. Ko so Rusi takoj v začetku vojne vdrl v Prusijo, so se v Berlinu zopet spomnili Hindenburga, ki je živel kot penzionist v Hannoveru. Poklicali so ga nazaj v aktivno službo in mu poverili poveljstvo na vzhodni nemški fronti. Z mogočim nad Rusi pri Tannenbergu je osvojil Prusijo in zaslovel najprej po vsej Nemčiji in pri njenih zaveznikih, s kasnejšimi vojnimi uspehi na vzhodu pa je njegovo ime postalo znano po vsem svetu. Velike nade so stavili v njega Nemci, ko je v poletju l. 1916 postal poveljnik vse nemške oborožene sile. Toda na zapadni fronti tudi Hindenburg ni mogel preokreniti vojne sreče na korist centralnim državam. Njegova popularnost pa je bila tako velika, da je kljub neuspehu ostal na čelu vojske vse do premirja.

V hudo duševno stisko je prišel maršal Hindenburg kot globoko prepričan monarhist, ko je po sklepu premirja moral cesar Viljem odstopiti in je prevzela oblast v Nemčiji revolucionarna vlada. Zmagal pa je v njem čel dolžnosti in odgovornosti do domovine. Da prepreči kaos v vojski, je ostal na svojem položaju tudi pod novo vlado, čeprav je v svojem srcu ni priznaval. V glavni meri je Hindenburgova zasluga, da se je demobilizacija večmilijske nemške armade izvršila brez večje nesreče. Pač pa se je takoj umaknil v pokoj, čim je bila ta težka naloga izvršena sredi l. 1919. Vrnil se je nazaj v Hannover.

Miru pa ni imel več. Njegovo ime je bilo vedno na dnevnem redu in desničarske stranke so vedno na novo skušale izrabiti njegovo popularnost za sebe v boju proti demokraciji. Slvolasi maršal, ki se je blizal že 80. letu, je sprva odklanjal vabila in ponudbe, končno pa se je pri predsedniških volitvah l. 1925 vdal in sprejel od desničarjev mu ponudeno kandidaturu. Izvoljen je bil z veliko večino. V presenečenje demokratskih strank in v razočaranje desničarske reakcije se je kmalu pokazalo, da se hoče Hindenburg resno držati svoje prisege na ustavo in da noče biti orodje za razne hohenzollernske prevratne načrte. Tako se je zgodilo, da je pri ponovnih volitvah l. 1932 Hindenburg bil kandidat demokratskih strank, dočim so desničarji proti njemu podpirali Hitlerja. Zmagal je zopet Hindenburg. Tudi sedaj je skušal vladati strogo ustavno in se je dolgo upiral hitlerjevskemu navalu.

Premalo so se znani zakulisni dogodki zadnjih dveh let, da bi bilo mogoče izreči sodbo o Hindenburgovi odnošaji do Hitlerja in njegovega pokreta. Zgodovinarje čaka tu še veliko in važno delo. Ravno tako bo tudi šele bodočnost pokazala, kakšnega pomena je bilo za Nemčijo dejstvo, da je imela v teh kritičnih letih na svojem najvišjem položaju moža Hindenburgove avtoritete in popularnosti. Jasno pa je že danes, da pomenja Hindenburgova smrt za Nemčijo in nemški narod usoden udarec in izgubo, ki je najbrž ne bo mogoče nadomestiti.

Sofijski poslanik v Beogradu

Sofija, 2. avgusta. AA. Jugoslovanski poslanik v Sofiji g. Aleksander Cincar-Marković je nočjo odpotoval v Beograd.

Hindenburg mrtev, Hitler njegov naslednik

Nemški državni predsednik Hindenburg je včeraj dopoldne umrl na svojem gradu Neudecku — S posebnim zakonom je bila predsedniška oblast prenešana na kancelarja Adolfa Hitlerja

BERLIN, 2. avgusta r. Davi ob 9. je umrl predsednik nemške republike maršal Hindenburg. Vlada je objavila zakon, s katerim se prenese oblast predsednika države na državnega kancelarja Hitlerja, ki je s tem postal tudi predsednik države. Najbrž se bo naknadno izvršilo ljudsko glasovanje, da potrdi Hitlerja kot državnega predsednika. S tem je upravljanje predsednika zaenkrat rešeno in vojska in mornarica sta že danes zaprisegli zvestobo Hitlerju.

Vest o smrti Hindenburga je izzvala v vsej Nemčiji veliko žalost. Dan pogreba še ni določen, najbrž pa se bo vršil v nedeljo. Pogrebne svečanosti bodo v Tannenbergu, kjer je dosegel Hindenburg v svetovni vojni svojo znamenito zmago, pokopan pa bo na svojem gradu v Neudecku.

Berlin, 2. avgusta. AA. Uradno se objavlja: Predsednik Hindenburg je davi ob 9. umrl.

Berlin, 2. avgusta. r. Že snoči ob 10. je prispela iz Neudecka vest, da predsednik republike Hindenburg umira in da ni več nobenega upanja, da bi ga ohranili pri življenju. Bolniku so moči stalno pešale in proti polnoči je začelo zlasti popuščati srce. Bolnik je od časa do časa izgubil zavest, vendar pa je bil še do zadnjega pribešen in se je malo pred svojo smrtjo poslovil od vseh prisotnih, zlasti pa od ožjih sorodnikov, ki so bili zbrani ob njegovi postelji. Zjutraj okrog 8. je padel v nezavest, iz katere se ni več prebudit. Ob 9. so zdravniki ugotovili, da je nastopila smrt. Vest o tem je bila takoj sporočena vladi v Berlinu, ki je bila z Neudeckom v stalni telefonski zvezi.

Prve vesti v Berlinu

Berlin, 2. avgusta. r. Vest o Hindenburgovi smrti se je razširila po Berlinu z neverjetno naglico. Kmalu so se na vseh javnih poslopih, pa tudi na palačah tujih poslaništev pojavile žalne zastave na pol droga. Po preteku ene ure je bil ves Berlin v črni. Čeprav so Hindenburgovo smrt pričakovali vsako uro, je nemško prebivalstvo sprejelo vest iz Neudecka z največjo potrlostjo. Listi so objavili vest o smrti Hindenburga v posebnih izdajah, kmalu nato pa so izšle še nove izdaje, v katerih podčrtavajo zasluge pokojnega državnika, zlasti v svetovni vojni, pa tudi v razburkanih povojnih časih, ko je stopil na čelo države v času najhujše krize. V znak žalovanja so odpovedane vse javne zabave, gledališke, glasbene in druge prireditve. Katoliške in protestantske cerkvene oblasti so odredile, da se mora zvoniti po vseh cerkvah od danes pa do dneva pogreba vsak večer od 8. do 9. z vsemi zvonomi. Duhovniki in verniki naj se spominjajo v teh dneh pri vseh molitvah pokojnega predsednika države. V znak žalovanja bodo vsi državni uradniki nosili 14 dni žalni trak. Prav tako je določeno 14dnevno žalovanje za vse vojaške oddelke, polki pa, v katerih je svoječasno služboval Hindenburg, bodo žalovali tri mesece.

Člani diplomatskega zbora so se takoj, ko so izvedeli za smrt državnega predsednika, vpisali v knjigo, ki je razstavljena v predsedniški palači.

Priprave za pogreb

Berlin, 2. avgusta. r. Takoj po prejemu obvestila o smrti predsednika države se je sestala vlada k izredni seji, na kateri je bilo sklenjeno, da bo pogreb predsednika Hindenburga na državne stroške z vsemi častmi, ki pritečejo vrhovnemu poglavarju.

Akcija za vzhodni pakt

Obisk litovskega zunanjega ministra v Moskvi
Francoska kritika poljske zunanje politike

Moskva, 2. avgusta d. Včeraj je prispel v Moskvo litovski zunanji minister Lozoraitis v spremstvu ruskega poslanika Karškega. O njegovem posetu pišejo »Izvestija«:

Javnost Sovjetske unije pozdravlja prišlečno prihod Lozoraitisa. Tradicionalni prijateljski odnošaji med Sovjetsko unijo in Litvo niso bili v 14 letih nobenkrat sklenjeni s kakim konfliktom. Vladajoči krogi v Litvi so vedno kazali svoje popolno razumevanje za mirnova stremiljenja Sovjetske unije. Narodni Sovjetske unije so vedno spremljali z veliko simpatijo prizadevanje litovskega naroda za utrditev neodvisnosti svoje domovine. Litovska republika je prej kakor druge države v polni meri pospeševala delo vzhodnega regionalnega pakta o medsebojni pomoči, ki pridobiva vedno nove pristaje. Oficijelni obisk Lozoraitisa je izraz neizpremenljivosti odkritostnih prijateljskih odnošajev, ki ne vežejo samo vladi, temveč tudi narode obeh držav.

Države. Dan in ura pogreba še nista točno določena, brzokone pa bo pogreb v nedeljo. Hindenburgovo truplo ostane do jutri na mrtvaški postelji, ob kateri tvorijo častno stražo štirje vojniki in štirje oficirji 3. pešpolka, čigar poveljnik je bil nekdanji pokojnik. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, se bodo pogrebne svečanosti vršile na nekdanjem tannenbergem bojišču, kjer si je pridobil pokojni maršal v svetovni vojni največjo slavo, nakar se bo pogreb sam na željo pokojnika vršil v ožjem krogu v Neudecku. Jutri bodo vsi člani vlade s Hitlerjem na čelu odpotovali v Neudeck, da se poklonijo mrtvemu predsedniku. Prav tako se bo jutri poslovila od svojega vrhovnega poveljnika generaliteta Reichswehra. Ni še gotovo, ali bo občinstvu sploh dovoljen dostop k mrtvaškemu odru. Najbrže bodo dopuščene samo deputacije posameznih organizacij. Hindenburgova rodbina je prosila, naj nihče ne pošilja cvetja in vencev, marveč naj denar za cvetje in vence poklonijo v dobrodelne namene. Ob času pogreba bodo za minuto prekinili delo v vseh obratih in bo zastal tudi ves promet.

Sožalne izjave

Berlin, 2. avgusta. r. Že v teku današnjega dne je prispelo v Neudeck rodbini pokojnega Hindenburga nešteto sožalnih brzojav. Prav tako je dobila tudi nemška vlada sožalne brzojavke iz vseh evropskih in izvenevropskih prestolnic. Med drugimi so izrazili sožalje angleški kralj Jurij, ki

Hitler absoluten vladar

Zakon o združitvi predsedniške in kancelarske oblasti
Ne ve se še, ali gre le za začasno ali pa za trajno ureditev — Vsa moč je sedaj v Hitlerjevih rokah

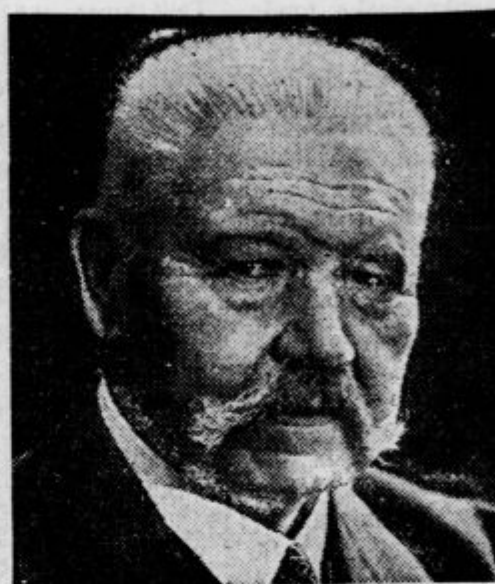
Berlin, 2. avgusta. r. Takoj po objavi smrti predsednika republike maršala Hindenburga je uradni tiskovni urad objavil poročilo, da preha vsa oblast predsednika države s smrtjo Hindenburga na državnega kancelarja Hitlerja. V ta namen je imela vlada sinoči več ur trajajočo sejo, na kateri je o tem sklepala. Kakor poudarja poročilo, so bili vsi člani vlade mnenja, da bi volitve predsednika v sedanjem trenutku iz notranjih in zunanjih političnih razlogov ne bile primerne. Ker pa določajo obstoj zakoni drugače, jih je bilo treba spremeniti. V to svrhu je vlada na svoji sinočnji seji na osnovi pooblastil, ki jih je prejela od državnega zbora, izdala naslednji

zakon o prenosu oblasti na Hitlerja:

§ 1. Funkcije predsednika republike se združijo s funkcijami državnega kancelarja. Vsa oblast predsednika republike se zato s tem zakonom prenese na državnega kancelarja Adolfa Hitlerja, ki lahko določi sebi namestnika za izvrševanje kancelarske funkcije.

§ 2. Ta zakon stopi v veljavo v trenutku, ko nastopi smrt predsednika Hindenburga.

Objava tega zakona je izzvala v javnosti v prvem trenutku veliko senzacijo. Vse zadnje dni se je govorilo samo o bolezni

Viljem in Ludendorff demonstrirata

Pariz, 2. avgusta. g. »L'Intransigeant« je imel telefonski razgovor z dvornim maršalom bivšega cesarja Viljema v Doornu. Maršal je izjavil, da bivši cesar ni hotel podpisati sožalne brzojavke nemški vladi ob smrti državnega predsednika Hindenburga.

Monakovo, 2. avgusta. g. Meela po vsej Nemčiji so se odela v žalno črno, zato se je tem bolj opazilo, da je ostala Ludendorffova vila blizu Monakovega brez črne zastave. Na vprašanje novinarjev, je general Ludendorff izjavil, da od svetovne vojne ni več in ne bo več izobesil zastav. K temu je treba pripomniti, da sta imela Hindenburg in Ludendorff, ki sta bila med svetovno vojno najhujša sovražnika, hud osebni spor, ki še doslej ni bil poravnat.

Hindenburga in razpravljalo o tem, kdo bo njegov naslednik. Pojavilo so se razne kandidature, po večini starih nemških generalov. V merodajnih krogih pa so že od vsega začetka teh razprav naglašali, da ne pride resno v poštev nihče drugi, kakor vodja narodnih socialistov kancelar Hitler, ker se narodni socializem pod nobenim pogojem neče odreči svoje pridobljene pravice na totalno oblast v državi, pa tudi zaradi tega ne, ker bi vsaka drugačna rešitev tega vprašanja mogla dovesti do težkih notranjih komplikacij.

Zato je šlo vladi predvsem za to, da čim prej in čim ugodneje za režim in za državo reši vprašanje interregnuma, to je dobe med smrtjo Hindenburga in izvolitvijo novega predsednika. Po weimarski ustavi zastopa predsednika republike v primeru smrti ali ostavke do izvolitve novega predsednika državni kancelar. Leta 1932 pod vlado generala Schleicherja pa so narodni socialisti kot takratna opozicija izsilili, da je državni zbor te ustavne določbe izpremenil in sprejel zakon, ki odreja, da zastopa v takem primeru predsednika republike predsednik vrhovnega državnega sodišča. Narodni socialisti so že takrat računali s smrtjo Hindenburga in so s tem zakonom hoteli preprečiti, da bi predsedniško oblast dobil takratni kancelar general Schleicher, ki je bil njihov najhujši sovražnik. Zato bi moral sedaj v smislu tega zakona vršiti predsedniške funkcije predsednik vrhovnega sodišča dr. Bumke. Dr. Bumke pa ni pristal narodnega socializma in zato je bilo treba za vsako ceno preprečiti, da pride predsedniška oblast v njegove roke. Hitlerjeva vlada pa ima pooblastilo, da lahko menja vsak zakon, ako se ji zdi to potrebno. Na podlagi tega pooblastila je bil iznemenjen zakon o namestitvi predsednika republike, tako da je Hitler na docela zakonit način prevzel predsedniško oblast. Na ta način se je Hitlerjeva vlada vrnila k določbam weimarske ustave in je s tem postal Hitler docela ustavni predsednik države.

Ker se na ta način sedaj vsa državna oblast nahaja v rokah hitlerjevcev, se ne plašijo več ljudskega glasovanja. Hitler tudi sam ne želi, da bi si prisvojil predsedništvo na način, ki bi si njem ne mogel reči, da je v skladu z razpoloženjem večine nemškega naroda, in ki bi »ledal, kakor da se je Hitler nasilno polastil predsedništva države. Zato bo po vsej priliki v doglednem času razpisan plebiscit, s katerim naj nemški narod potrdi Hitlerja kot predsednika republike. Seveda se ta plebiscit ne bo vršil po starem demokratskem sistemu, kajti narodni socializem ne bo dopustil, da bi bile naloge Hitlerjeve postavljene še druge kandidature. Šlo bo v glavnem

za enak plebiscit, kakor je bil izvršen ob priliki izstopa Nemčije iz Društva narodov, skupno z izvolitvijo hitlerjevskega državnega zbora. Vlada bo imela časa dovolj, da tak plebiscit primerno pripravi.

Pa tudi ta način rešitve predsedniškega vprašanja bo imel za posledico velike spremembe v notranji politiki. Mnogi pričakujejo, da bo Hitler v svojstvu šefa države uvedel nov kurz, ki naj bi dovedel do notranjega pomirjenja in pritegnil najširše sloje naroda kakor tudi razne politične skupine k režimu.

Vojska prisegla Hitlerju

Berlin, 2. avgusta. d. Vojni minister general Blomberg je takoj po objavi zakona o prenosu predsedniške oblasti na kancelarja Hitlerja odredil, naj vojska in vojna mornarica takoj prisegata zvestobo Hitlerju. Ukaz je bil pri vseh vojaških enotah izvršen še v teku današnjega dne.

„Mussolini brez kralja in papeža“

Pariz, 2. avgusta. g. Rešitev vprašanja predsedništva države v Nemčiji je izzvala v francoskih političnih krogih največjo pozornost. Dejstvo, da se je Hitler proglasil za državnega predsednika, smatrajo v Franciji za do sedaj še nezabeleženo komulacijo pooblastil, zaradi katere je onemogočena vsaka kontrola, vsako ravnotežje in vsak pomirjujoč vpliv. Prvi komentarji francoskega tiska izražajo zato že skrb o nadaljnjem razvoju nemške, notranje in zunanje politike. »Paris Soir« piše, da je postal Hitler s prevzemom državnega predsedništva v sedanjih okoliščinah nekakšen Mussolini brez kralja in papeža. Nemčija je prešla popolnoma v njegove roke in nemški narod je zdaj popolnoma v rokah enega samega človeka.

Francoski dokazi za nemško krivdo

Pariz, 2. avgusta. AA. »Le Journal« objavlja naslednje poročilo iz Strasbourga: List »Der Elsassere«, čigar politični ravnatelj je poslanec Walter, prejema redno matrice za svoje slike od neke berlinske agencije. Dne 22. julija, tri dni pred umorom dr. Dollfusa, mu je berlinska agencija poslala pet klicev s pripombo, da naj jih priobči v danem trenutku pod naslovom »Ljudska vstaja v Avstriji«. Besedila pod slikami so se glasila: 1. Poslojce dunajskega radia, ki so ga vstajši pogнали v zrak. 2. Kancelarska palača, ki so jo zasedli uporniki. 3. Dollfuss dobi med boji za kancelarsko palačo rane, ki jim je podlegel. 4. Vstajni aretirajo Feyta, in 5. Rintelen sestavlja novo vlado.

Razen prve točke so se vse druge uresničile. Berlin je torej že tri dni vnaprej vedel podrobnosti o uporu in tudi vedel da bodo Dollfusa umorili.

»Petit Parisien« objavlja naslednja razkritja: Na dan umora kancelarja Dollfusa so dobili ob 10.45 nemški listi od DNE (Deutsches Nachrichtenbureau) okrožnico, da smejo vse vesti o dogodkih v Avstriji priobčiti samo v tisti obliki, ki jo dobe od njega. Göbbels je bil torej pripravljen na usodne dogodke na Dunaju in je poskrbel, da so listi lahko še dve uri pred temi dogodki z njimi računali. Ob 16.15 je DNE izdal podobno okrožnico, ob 17.30 prav tako in je le dodal, da morajo uredništva vsako vest iz Avstrije, ki bi jo neposredno prejela, izročiti propagandnemu ministru v pregled.

V cirkularju, ki je bil od DNE dostavljen redakcijam, se med drugim bere: »Ne komentirajte dogodkov tako, kakor da bi šlo za nekaj običajnega; gre za vstajo ljudstva, ki ga je Dollfussovo nasilje poglaval v upor. Glede smrti kancelarja napišite, da jo je s človeške strani obžalovati. Edini izhod: takojšnje volitve. Ljudstvo mora samo odločiti o svoji usodi. Revolucija: čisto notranja avstrijska zadeva. Nemčija popolnoma neprizadeva pri dogodkih. Glede splošnega pregleda: počakajte poznejših navodil.«

Ponesrečen beg avstrijskih legijonarjev iz Nemčije

Dunaj, 2. avgusta. d. Kakor poročajo iz Bavarke, je pobegnilo iz taborišča v Weidenju 600 avstrijskih legijonarjev v polni vojni opremi. Odpeljali so se takoj v 16 tovornih avtomobilih proti meji, v Regensburgu pa so jih ustavili. En del so jih prišli, drugim pa se je posrečilo pobegniti. Z nemške strani so bili podzvati vsi ukrepi, da se jim prepreči prehod v Avstrijo. Ko je minila nevarnost, da bi mogli preiti preko meje, je bil zopet odprt lokalni obmejni promet med Avstrijo in Bavariko.

Omiljeni izredni ukrepi

Dunaj, 2. avgusta. d. Direktor za javno varnost v Solnogradu je opoldne uknil izjemno stanje. Prav tako so tudi na Dunaju ublažili obsešno stanje.

Dr. Renner izpuščen

Dunaj, 2. avgusta. d. Bivši zvezni kancelar dr. Karel Renner je bil danes po tridnevnem priporu zopet izpuščen.

Umik italijanskih čet

Pariz, 2. avgusta. AA. Agencija Havas poroča iz Rima, da se italijanske čete, ki so se zbirale na italijansko-avstrijski meji, zaradi zboljšanja položaja v Avstriji te dni vrnejo v svoje garnizije.

Dr. J. Bohinjec:

Za socialno obnovo

Danes gotovo ni čas za prazna besedičenja, ki jo treba krepkega ustvarjanja. Po 6. januarju živimo v Jugoslaviji v dobi pokreta, ki mora biti vsestransko aktiven in tudi borben, ako hoče izpolniti poslanstvo, ki mu je dano. Poznati moramo samo eno izpoved: preroditi moralno, gospodarsko in socialno celotno življenje v državi, da s tem ugodimo pot k popolni politični konsolidaciji v državi. Z zadovoljenjem je treba zato sprejeti na znanje ugotovitev, da Jugoslovenska nacionalna stranka, ki je danes glavna nositeljica pokreta za obnovo Jugoslavije, ni stranka v starem pomenu besede, temveč pravi pokret. Pokret pa je vihar, ki nikdar ne miruje in ki razgiba množice v neugnanu voljo za pohod naprej. Pokret je tudi sila, ki podira staro in gradi vedno novo. Ta veliki pokret, ki je izražen v hotenju Jugoslovenske nacionalne stranke, označuje svoj cilj z besedami: **Jugoslovensko vprašanje je danes v prvi vrsti vprašanje gospodarske in socialne obnove.** V tem priznanju leži spoznanje pomena preokreta od 6. januarja. V uresničenju tega spoznanja leži tudi uspeh naše nacionalne in državne revolucije, katero preživljamo.

V programu Jugoslovenske nacionalne stranke hočemo posebno poudariti tole: **Jugoslovensko vprašanje je vprašanje socialne obnove!** Nočemo, da bi bile te besede samo zunanji kinč stranknega programa, neka demagoška beseda, namenjena vsem brezvestnim onim, ki upajo in težko čakajo. Mi hočemo, da so te besede izraz globoke in vsesplošne notranje volje, izraz borbenega razpoloženja in hotenja stranke za socialne potrebe naroda in pa cilj, za katerim naj bo neizprosno usmerjeno vse dejanje in nehanje stranke, njenih voditeljev in prištevcev. Najhuje bi bilo, ako bi besede o socialni obnovi Jugoslavije spadale samo k retoričnim okrasom slavnostnih govorov. V tem trenutku smo reakciji odprli na široko vrata.

Kadar govorimo o socialni obnovi zemlje, moramo imeti pred očmi konkretne in aktualne socialne probleme, na katerih rešitvi je ljudstvo nujno zainteresirano, da more priti do notranjega spoznanja, da država ni samo potrebna organizacija državljanov, temveč tudi zaščitnica njih življenja in potreb. Če delo vlade in Narodne skupščine od 6. januarja dalje analiziramo in če hočemo biti pozitiven element v prizadevanjih za duševno in gmotno obnovo naroda, moramo imeti korajžno povedati, da je bilo mnogo velikega in koristnega ustvarjenega, vendar pa s stremilnostjo, z dejanji in nehanji za socialno obnovo Jugoslavije še ne moremo biti zadovoljni. Delavci in nameščenci, katerim novi jugoslovanski duh še ni dal tega, kar jim je bil po svoji notranji zapovedi dolžan dati.

Danes se moremo dotakniti samo enega vprašanja, ki pa med problemi za socialno obnovo države tvori krono in bistvo: **vprašanja socialnega zavarovanja.** V tej smeri socialnega zavarovanja države smo od prevrata do danes mnogo grešili. Posvot v svetu tvori socialno zavarovanje jedro državne socialno-politične zakonodaje in socialnega obnavljanja držav. Če listamo po publikacijah Mednarodnega urada dela, vidimo, da na kontinentu skoro ni več države, ki ne bi stavbe socialnega zavarovanja zgradila do vrha. Tudi države okoli nas, ki imajo z nami enake ali morda še večje gospodarske in finančne težave, so že dovršile zakonodajo in ureditve socialnega zavarovanja. Rumunija je n. pr. z zakonom od 18. maja 1932, t. j. sredi najhujše gospodarske krize uredila zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti delavcev; Grčija ima zakon od 1. oktobra 1932. S podobnimi zakoni je okrasila socialna kultura Poljske, Českoslovaške, Avstrije, Madžarske, Italije itd. Zato tudi za Jugoslavijo, ki mora biti država vsestranskega napredka, ne moremo najti razlogov, ki bi resno ovirali uvedbo invalidskega in starostnega zavarovanja. Izgovor na krizo ne more biti merodajen, ker smo na daleč in na blizu ostali še edini, ki ne uvidimo velike državne in socialne važnosti zavarovanja za slučaj starosti, onemoglosti in smrti delavcev in nameščencev.

Mnogi trdijo, da miselnost nam nacionalno sovraženega tujege kapitala ovira realizacijo teh panog zavarovanja. Naravnost nepojmljiva je ugotovitev, da že 16. leto poznamo pokojninsko zavarovanje nameščencev v Sloveniji in Dalmaciji, t. j. v pokrajinah, ki sta v državi najbolj pasivni, dočim druge, mnogo bogatejše pokrajine tega zavarovanja ne poznajo. Zakaj industrije na jugu države že toliko let uživajo žalostni privilegiji, da za svoje nameščence nimajo urejene pokojninske preiskave? Ta socialna, gospodarska in pravna neenakost državljanov nam je samo v sramoto in ovira prosto gibanje državljanov po lastni državi. K prvim in neodoljivim nalogom socialne obnove države spada razširitev pokojninskega zavarovanja nameščencev na vse državno ozemlje. S tujimi državami sklepamo konvencije o čuvanju in prenosu pokojninskih pravic, med tem pa te pravice niti v posameznih pokrajinah lastne države ne ščitimo!

In končno: skrajni čas je, da tudi delavci postanejo deležni dobrot onih zakonov, ki spadajo k socialni obnovi države. Država je za obnovo socialnega in gospodarskega življenja drugih stanov in slojev mnogo žrtvovala, delavci pa so ostali v glavnih svojih težavah nezaščiteni: ni zakona o minimalnih mezdah, ni rudarskega zakona, inspekciji dela so vzeti krediti, obrtni zakon ostaja v marsikakem pogledu na papirju, obratni zaupniki so nezaščiteni, obdavčitev mezd je postala obupna, zaščita brezposelnih je komaj omembe vredna, zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti ni. Velika industrijska podjetja preko noči in brez vednosti oblasti odreja usodopolne ukrepe, ki globoko

posegajo v življenje delavcev, pa nikjer ni tej samovolji postavljena meja! Če n. pr. kmet hoče posekati dve smreki, mora o tem obvestiti župnjskega referenta in izpolniti mnoge formalnosti, industrija pa brez ovir razpolaga po svoji mili volji z usodo tisočev in stočev delavcev in njih svojcev.

Posebno občutljivo pa je za delavce pomikanje zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti. To dejstvo mora v delavcih vzbujati vtis manjše vrednosti in državljanov druge vrste. Rudarji imajo svoje provizijsko zavarovanje, zasebni nameščenci so zavarovani za slučaje delazmožnosti zaradi starosti ali onemoglosti, nameščenci in uslužbenci države, banovine, občin, raznih cerkva in javnih korporacij so preskrbljeni za slučaj starosti. Svobodni poklici morajo imeti svoje posebne pokojninske fonde. Tudi kmet ima pravico do prevžitka. Trgovci in obrtniki so dobili zakonsko osnovo, da si uredijo te vrste zavarovanj. V množici stanov in poklicev je samo delavec ostal brez zaščite. Zakaj? Za uvedbo teh panog zavarovanja so se izrekle naše občine in v ministrstvu leži cela kopa tozadevnih resolucij. Mnoge industrije so same že pogosto izrazile željo po uvedbi tega zavarovanja. Gospodarski strokovnjaki podčrtavajo, da brez socialnega zavarovanja ni gospodarske kulture in ne solidnosti gospodarskega razvoja. Starostno in invalidno zavarovanje ugodno vpliva na stanje brezposelnosti, ker se starci in invalidi umikajo mladim delovnim močem. V zavarovanju zbrane kapitalije olajšujejo izvedbo javnih del, zlasti na polju investicij v zdravstvene svrhe. Skromne pokojnine jačajo konsu-

mentno moč naroda, na katere boče n. pr. Roosevelt nasloniti obnovo ameriškega gospodarskega življenja. Zaščita mater in otrok je realno možna le s tem, da žene in sirote delavcev v slučaju njih smrti prejmejo skromne pokojnine ali vzdrževalnine. Preskrba za slučaj starosti in onemoglosti krepi politično zavednost zavarovancev in jih utrjuje v vdanosti do države.

Mi vemo, da je nova obremenitev gospodarstva in tudi mezd delavstva danes nemogoča, dasi gospodarstva tujih držav in tudi držav okoli nas iz naslova socialnega zavarovanja nosijo še mnogo težja bremena, kakor so zamišljena po našem zakonskem osnutku. Toda mnenja smo, da je ureditev tega vprašanja tudi brez obremenitve mogoča s primerno reformo sedanjega zavarovanja in pa s primerno subvencijo države. V sili bi bilo zavarovanje za začetek morda omejiti na najbolj tipične slučaje onemoglosti med delavstvom, n. pr. zaradi tuberkuloze.

K izgraditvi našega nacionalnega socialnega zavarovanja moramo brez odloga pristopiti. Če s socialno obnovo države mislimo resno, potem ne smemo več slišati, da k reformi in k dograjevanju našega socialnega zavarovanja zato ne moremo pristopiti, ker se vsi pravi prijatelji delavstva boje, da bi ob taki priliki še to izgubili, kar na tem polju danes imamo. Če bi tak miselnost ovirala resno delo na graditvi našega narodnega socialnega zavarovanja, potem bi se morali bati, da tudi besede o potrebi socialne obnove države niso mišlene resno.

Prav bi bilo, ako bi v naših kulturnih središčih doživeli resne manifestacije za nacionalne zahteve po uvedbi starostnega in invalidnega zavarovanja za našega nacionalnega delovnega človeka, ki hoče v tej državi zadovoljno živeti in jo tudi krepko braniti, ako bo treba.

Navdušen sprejem Junakov v Zagrebu

Pričetek sokolskih svečanosti — Bolgarske goste je sprejel sokolski Zagreb z iskreno bratsko ljubeznijo

Zagreb, 2. avgusta. Č. Davi pred solnčnim vzhodom so sokolske fanfare s Strossmajerjeve proslave naznanile mestnemu prebivalstvu ofiicijalni pričetek velikega sokolskega zleta v Zagrebu. Jutri bo prišlo v Zagreb 50 posebnih sokolskih vlakov. Računajo, da bo že v teku jutrišnjega dne zbranih v Zagrebu okoli 100.000 tujcev. V slavnostnem sokolskem sprevodu bo tudi 600 konjenikov.

Ob 16.50 je prišlo z beograjskim brzim vlakom na zagrebški jubilejni zlet 72 članov bolgarskih Junakov in Junakinj.

Na peronu je bila razvrščena sokolska častna četa z zastavo in sokolsko godbo. Sprejema so se udeležili tudi prvi namestnik starost SKJ E. Gangl, tajnik Brozović, načelnik Ambrožić, starešina zagrebske sokolske župe in predsednik žletnega odbora Gavrančić ter podstarešina ČOS Tryhač. Na peronu je bila tudi četa kmečkih Sokolov iz Vrabca in večje število Sokolov v narodnih nošah. Peron je bil nabito poln meščanstva, Sokolov in Sokolice, ki so pozdravljali bolgarske brate z viharjem navdušenja.

Ko so bolgarski Junaki in Junakinje izstopili in se postavili pred sokolsko častno četo, jih je pozdravil starosta zagrebske župe Gavrančić z govorom, ki so ga prisotni neprestano prekinjali s vedno novimi manifestacijami bratstva in ljubezni do bolgarskega naroda. Br. Gavrančić je pozdravil goste z besedami:

Dragi bratje in sestre! V imenu jugoslovenskega Zagreba vas pozdravljam s priročno »Zdravo!« Vsi se veselimo brez razlike, ali stanujemo v krajih srbskega, hrvaškega ali slovenskega rodu, ker ste s pet priliči k nam. Vsi smo Slovani in vsi dragi bolgarski bratje se lahko objamejo z nami z istim bratskim objemom. Veselimo se, ker je izgovorila kri, ker je prišel čas, da z istimi jugoslovenskimi besedami lahko izpričamo tu svojo ljubezen in bratstvo. V tem imenu, dragi bratje in sestre, ste prišli k nam v bratski objem. Počutite se med nami kot naši mihi dragi gosti.

Govor staroste Gavrančića so prisotni pozdravili s ponovnimi manifestacijami za sokolstvo, Bolgare in za slovanstvo.

V imenu bolgarskih gostov se je zahvalil starosta Saveza bolgarskih Junakov D. Dimitrije Lazov, ki je med drugim dejal: Že 24 ur živimo v bratski državi, na zemlji bratskega jugoslovenskega naroda. Vsi se od srca veselimo, ker vidimo nekaj novega, česar ne vidimo vsak dan pri nas. Tu vidimo

mo, kar naša srca iščejo, prištni brateki sprejem, ki ga neprestano doživljamo po vsaj vaši državi. Pesem, ki se od razlega, je prav ista, ki jo poje slovanski narod na Bolgarskem. Videli smo dolejš mnoge veličastvene alike, videli ob avitu solca in v enici. Od svojih domov pa dotod smo videli od raz enotne slovanske duše. Tako sem srečen, da nimam besedi. Poudariti moram, da nas prešinja prava ista čustva, kakor vas. Prepričan sem, da govorimo sedaj več iz globine svojih src. Verujte mi, da zdaj čutim globoke in bogate, čutim krepko in globoko. Počutim se kakor med svojimi rodnimi brati in sestrami. Verujte mi, da bodo Sokoli in Junaki pripravili vetajenje slovanskega duha. Dali mu bodo vsebino in bodo ustvarili enotno in veliko slovansko zajedništvo od Baltika do Belega morja. Slovanski narodi so se dolgo in mnogo borili. V njihovi zgodovini je mnogo tragičnih trenutkov, prišel pa bo čas, ko bodo vzklili: Ne potrebujemo nosilec tujih kultur. Zakaj to? Slovanski narodi so tako močni in krepki, da lahko sami odločajo o svoji usodi. Slovanski narodi imajo svojo dušo in svoja čustva.

Nato je govornik omenil mojstra Tyrša, ki so mu prisotni vzklili: »Slava mu!«

Govor so prisotni ponovno prekinjali s navdušenim odobravanjem. Po končanem pozdravu so se gosti in Sokoli razvrstili v povorko, ki je krenila po glavnih zagrebskih ulicah do stanovanj, določenih za bolgarske goste. Zagrebško prebivalstvo je pri tej priliki izkazalo bolgarskim bratom na vsej poti svojo najglobljo ljubezen in bratsko življenje.

Rezultati tekem

Zagreb, 2. avgusta. Popoldne so izračunali koliko točk so dobili posamezniki pri peterbovki za prvenstvo SKJ. Prvi je Hugo Čurda (Ljubljana I) z 2511 točkami, na šestem mestu pa je Danilo Požar (Maribor-matica) z 2063 točkami.

Popoldne ob 18. so bile na zletišču tekme v teku štafet. Najprej je nastopilo sedem štafet članic, ki so tekle štirikrat po 75 m. Zmagal je Beograd v 44 sekundah, na drugem mestu je Osijek, na tretjem Zagreb, na četrtem Maribor s 44.6 sekunde.

Za njimi je nastopila impozantna množica 16 štafet moških članov. To je bilo dolejš največje število tekmovalcev v štafetah. Teh 16 moških štafet je teklo 4krat po 100 m. Zmagal je Beograd s 66.7 sekunde, na drugem mestu je Zagreb II (47.2), na tretjem Ljubljana I (48 sekund).

Tragična vožnja novinarjev v Bolgariji

Pri avtomobilski nesreči je bil en novinar ubit, trije pa hudo ranjeni

Sofija, 2. avgusta AA. Na povabilo iz uradnih krogov je odpotovala predvečernja skupina iz Sofije z avtomobilski skupina več tujih in bolgarskih novinarjev v petriški okraj. Namen tega izleta je bil da se novinarji na mestu prepričajo o razmerah v teh krajih in po ukrepih, ki jih je vlada izdala zoper organizacijo Vanče Mihajlova v skladu s svojim manifestom 19. maja.

V tveh velikih avtomobilih so si novinarji do snoči ogledali Dupnico, Gornjo Džumajo, Sv. Vrač, Melnik, Petrid in Nevrokop. Na vožnji iz Nevrokopa v Banskko, kjer bi imeli prenočiti, se je snoči okoli 20. enemu izmed njihovih avtomobilov pripetila nesreča, ki je terjala življenje bolgarskega novinarja, Nikofora Bogdanova, lastnika in urednika tednika »Sofije«. Nevarno ranjeni so bolgarski novinar Stojan Vlasakov, dopisnik nemških listov Artur Steinhart in uradni tiskovnega urada Dražen Božinov. Nesreča se je pripetila, ker je avtomobil vrglo s ceste, spozke zaradi deževja v jarek. Novinarji iz drugih dveh avtomobilov so takoj pritekli na pomoč svojim tovarišem in jih potegnili iz pod avtomobila. Novinar Nikofor Bogdanov je dobil hude notranje poškodbe, zaradi česar je nastopila notranja izkrva-

vitev ter je izdihnil pol ure po prevozu v Banskko. Tudi stanje nevarno ranjenega Stojana Vlasakova je zelo resno. Sicer so ga takoj operirali, toda zdravniki nimajo mnogo upanja, da bi ga rešili, ker je tudi pri njem nastopilo notranje krvarenje.

Nesreča je hudo udarec za združenje bolgarskih novinarjev v Sofiji. Tuji in bolgarski novinarji ki so se udeležili tega nesrečnega izleta v petriškem okraju so se r. j. vrtnili v Sofijo.

Pogreb dona Bulica

Split, 2. avgusta. Č. Danes je bil v Solinu izvršen svečan pogreb pokojnega znanstvenika in arheologa dr. Frana Bulica. Od pokojnika se je poslovil v imenu Jugoslovenske akademije znanosti in umetnosti prof. dr. Albert Bazala, za njim pa francoski konzul v Splitu, Gaston Soupey. Pogreb se je udeležil tudi minister za telesno vzgojo naroda dr. Grga Andjelinovič. Ko je pogrebni sprevod prišel pred mestno hišo, se je poslovil od pokojnika novi zagrebški nadškof dr. Stepinac, ki je tudi blagoslovil krsto. V imenu Jugoslovenskega zgodovinskega društva v Beogradu je imel poslovljni govor prof. Viktor Novak.

Težke naloge avstrijske vlade

Schuschniggova vlada je postavljena pred težavne probleme, ki jih bo mogla rešiti le s skrajnim naporom vseh moči

Dunaj, 2. avgusta. r. S sestavo vlade dr. Schuschnigga in udeležitvijo upora je samskrat vsaj navidezno rešena notranja politična kriza Avstrije. Za sama sestava nove vlade pa se je izvršila pod okoliščinami, ki ne dajejo mnogo upanja, da bi dr. Schuschnigg mogel izpolniti nade, ki se stavljajo vanj doma in v inozemstvu. Saj je grozil ob estavljanju nove vlade himwehrovi puči, ki so ga v zadnjem trenutku komaj preprečili. Italofilski Starhemborgovi heimwehroci imajo v vladi velik vpliv, vendar pa niso dosegli popolne oblasti, saj so ostali najvažnejši rasori še vedno v rokah krščanskih socialcev in osebnih prijateljev dr. Dollfussa. Dr. Schuschnigg je izrazil monarhist, ki tega trdi ni nikoli akrival. Baš to pa naj očitvidno tvori protitlač čisto italijanski orientaciji kneza Starhemburga.

Naloge nove avstrijske vlade niso majhne. Treba bo premostiti še mnogo nasprotij in obiti našleto ovir, ako hoče kolikor toliko srečno izpolniti svojo misijo. Ni dvoma, da uživa nova avstrijska vlada simpatije vsega inozemstva, ki se zavzema za neodvisnost Avstrije in mir v Srednji Evropi. Toda glavne težave groze Schuschniggovi vladi od znotraj, kajti če bo poizkušala voditi evropsko politiko na široki osnovi, politiko ravnotežja do vseh avstrijskih sosedov, kar je edino možna mirovna politika za Avstrijo, bo elej ali prej prišla v nasprotje s posebnimi interesi italijanske politike, koje nosilec je Heimwehr.

V notranji politiki pa čaka Schuschniggovo vlado poleg vsega tega še težavna naloga, da razčisti ozadje poslednjih dogodkov. Afera dr. Rintelena, ki so ga že parkrat proglasili za mrtvega, a je vedno zopet živel, zfero visokih policijskih in političnih uradnikov, zaveza generala Wagnerja, zlasti pa generala Barolffa, poslednjega adjutanta nadvojvode Franca Ferdinanda in oločinca činitelja predvojnega Belvedera, vse to so momenti, ki kažejo, da je bilo poleg

zunanjih vplivov tudi vse polno notranjih eksplozij nezadovoljstva. Vlada, ki hoče voditi politiko pomirjenja, mora računati z vsemi temi dejstvi še bolj, kakor z zunanjim vplivom. Zunanji vplivi se morejo preprečiti z mednarodnimi akcijami, toda žarišča notranjopolitičnih vrenj in uporov, ki so bila v političnem pogledu odločilna tudi pri zadnjih dogodkih, se ne dajo likvidirati samo z nasiljem. Zarota dr. Rintelena in njegovih prijateljev, vseskozi serioznih političnih ljudi, ne pa fanatičnih mladčnikov, odkriva bolne komplekske notranjega položaja Avstrije, ki ga ne more izlediti nobena akcija Državna narodov.

Schuschnigg o svojem programu

Dunaj, 2. avgusta. g. Na današnji konferenci tiska, ki je bila v uradu zveznega kancelarja, je podal zvezni kancelar dr. Schuschnigg nekaj programatičnih izjav o namerah svoje vlade. Uvodoma je še kratko omenil dogodke z dni upora, nato pa je izjavil, da je nova vlada načeloma že nastopila dr. Dollfussovo dedščino. Vlada želi mir in red, noče nobene kakršnekoli vojne in se bo zaradi tega z vso energijo postavila zoper vsak poskus, da bi se država zavedla v državljansko vojno. Vlada bo v najbližji bodočnosti znova poskušala dokazati svetlo, da pretežna večina avstrijskega prebivalstva odobrava domovinski smer, ki jo je prevzela sedanja vlada. Vlada niti daleč ne ematra kakršnekoli diktature za idealno obliko državne vodstva, temveč je mnenja, da je potrebno, da ljudstvo prednarono sodeluje v vodstvu države. Vlada smatra, da je zaenkrat izključeno, da bi se mogla vrniti prejšnja parlamentarna demokracija, toda samo po sebi umljivo je, da bo avstrijsko prebivalstvo, ko bo to izvedljivo, razdeljeno po stanovih, dobilo primerno pravico za sodelovanje in soupravljanje države.

Zločin na Starem trgu

je še vedno zagoneten — Nekaj važnih pričevanj

Ljubljana, 2. avgusta. Preiskava zagonetnega umora na Starem trgu 1. noče kreniti z mrtve točke. Včeraj in danes so se trudili kriminalni organi na vse kriplje, da bi zbrali dokaze za krivdo enega ali drugega, ki bi prihajal v poštev kot morilec. Zbranega je sicer na podlagi zasliševanja prišlo veliko obtežilnega materiala, vendar ostajajo aretiranci, v prvi vrsti Anton Rozman kakor tudi Ivana Serševa trdovratni in počejo priznati krivdo in sploh ničesar vedeti o zločinu, dočim Franciška Serševa kot priča sploh komaj prihaja v poštev, ker vsak čas izpreminja svoje navedbe.

Snoči so zaslišavali Ivano Serševo in pa njeno hčerko, Franciško na policijski skoro do polnoči. V teku zasliševanja je že v poznih urah navedla v nasprotju z vsemi svojimi prejšnjimi navedbami, da je Franceta Seršo umoril Rozman. Napravljen je bil že zadeni zapisnik, naenkrat pa se je po kratki pavzi Franceta premislila in prekinjala vse, kar je pravkar izpovedala. Tudi njena mati Ivana o zločinu ničesar povedati, dasiravno kaže vse, da baš ona o stvari prav veliko ve.

O Franciški Serševi je policija danes obrala podatke in ugotovila, da je posecala šolo pri Sv. Jakobu, kjer pa je v razredih zastajala in je morala slednjič oditi na šolo za manj nadarjene na Grabnu. Tudi njeni delodajalci v šiški pripovedujejo, da je bila Franciška sicer zelo pridna in uporabna za vsako delo, ni pa znala nobene stvari točno izraziti in pojasniti. S tem je utrjena verjetnost, da Franciška tudi v tej zadevi ne ve posebno veliko povedati in da govori vse, kar pripoveduje iz nekega prepišenosti. To potrjuje posebej še pismo pokojne Jožefe Capudrova, v katerem ta omenja, da Franceta o zločinu sploh ničesar ne ve.

Na policijski se je javila danes priča, postreškinja Franciška V., ki je pripovedovala, da sta z materjo videli v nedeljo nekoliko po 12. Jožefe Capudrovo na poti na Galovce. Spoznala je Capudrovo mati Franciške V. in je s njo imenjala tudi nekaj besed. Jožefa Capudrova je nosila s seboj po opisu priče nabasane nahbitnik, v roki pa »cekar«, ki je bil pokrit. Nosila je precej težko, iz česar bi bilo sklepati, da je mogoče res tedaj zanesla v hrib razsekan umorjenec trup. Obtežena je bila Capudrova v krizasto obleko, na glavi pa je imela ruto s barvastimi plicami. Ker se je ob navedenem času nahajalo na gozdni poti v smeri proti Orlam najbrže že več ljudi, ki bi utegnili videti opisano žensko in v njej celo prepoznati Capudrovo, prosil policija, naj se oni, ki so jo videli, zglašajo na kriminalnem oddelku na policijski upravi.

nekaj novega o motivu zločina

Vsa javnost in seveda tudi kriminalisti so se dolejš povpraševali po motivu grozovitega zločina. Tega je bilo težko iskati, a se je danes našla neka priča, ki je povedala, da je posedoval pokojni Serša več gotovine in pa vložno knjižico. Nedavno se je kazal priči H. okrog 5000 Din, ki jih je menda stalno nosil s seboj. Na vprašanje začudenja priče, čemu nosi pri sebi toliko gotovine, se je Serša izrazil:

— Ej, ne poznaš naših žensk, je že bolje, da imam denar pri sebi.

Tudi so se našle priče, da je Rozman še nedavno moleđoval okrog Serša za posojilo približno 200 Din, čes da jih potrebuje poleg svojih prihrankov za to, da si nabavi pohištvo, ker se hoče poročiti z Jožefo Capudrovo. Baje pa mu je Serša tedaj zakon s svojo pastorko sploh odvedoval in se izrazil:

— Nikar se ne ženi, poglej mene, saj vidiš kako sem nesrečen v svojem zakonu. Potem mu je za Rozman baje odgovoril: Bom pa počakal, da vi umrjete.

Ivana Serševa, ki je dolejš trdovratno zankala vsako evzo z zločinom in se sploh branila vsakih dolejšnih izpovedi, bo morala sčasoma vsekar izpovedovati. Kakor izgleda, je vedela za zločin vsa družina razen morebiti Franceta. Pojavila se je

tudi neka zelo važna priča, ki omenja, da je Ivana Serševa v ponedeljek dopoldne prosila na posodo ročni voziček, ki je bil že omenjen v časopisnih poročilih. Vrnivši se je bila precej alkoholizirana in je pričela napram priči jadikovati:

— Oh, kako sem nesrečna! Boga zahvalite, da niste bili nikoli poročeni, ne veste, koliko se pretrpi v nesrečnem zakonu. Oh, kako sem bila nesrečna z mojim starim!

Na vprašanje priče, kje je mož, pa je Ivana odgovorila:

— Oh, zdaj sem že rešena, veste, je šel v hribe.

V teku današnjega dneva je bilo zaslišanih še okrog sedem drugih priči, ki ve vsaka nekaj povedati, kar bo sčasoma le olajšalo preiskavo, čeprav niso njih izpovedi bistvene važnosti. Za trupom umorjenega Franceta Serša bo policija iskala še dalje, in ni seveda izključeno, da bo zagonetna zadeva jutri že povsem razčiščena.

Prvi kredit za regulacijo Savinje

Beograd, 2. avgusta p. Ministrski svet je odobril kredit v znesku 500.000 dinarjev kot prvi državni obrok za regulacijo Savinje.

Inspektorat za zatiranje tuberkuloze

Beograd, 2. avgusta p. Pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje je bil osnovan poseben inspektorat, ki se bo bavil z zatiranjem tuberkuloze. Vodstvo tega inspektorata je poverjeno znanemu strokovnjaku na tem polju g. dr. Ivanu Matku, bivшему primariju mariborske bolnice in docentu praške univerze.

Obsojeni teroristi

Beograd, 2. avgusta p. Pred državnim sodiščem za zaščito države je bila danes objavljena razsodba v procesu proti skupini 29 obtožencev, ki so sodelovali v znani akciji tako zvanih »ustašev«, ki so jih organizirali v Italiji in Madžarski, da bi v Jugoslaviji izvajali z atentati in drugimi zločini nered in nemir. Glavna dva obtožena, Mate Gređiček in Tomo Posezi, ki sta bila sojena in contumiatni, sta obsojena na smrt, izmed ostalih obtožencev pa dva na dosmrtno ječo, drugi pa na ječo od 2 do 20 let.

Bivši španski kralj v Zagrebu

Zagreb, 2. avgusta. Č. Snoči okoli 6. je prišel v Zagreb bivši španski kralj Alfonz s svojim tajnikom. Prišel je v avtomobilu, ki ga je sam šofiral. Ustavil se je pred hotelom »Esplanade«, kjer se je kratak čas zadržal in se pustil novinarjem tudi fotografirati. Izjavil ni nobenih podal, ker potuje po Balkanu povsem privatno.

Upokojitve v železniški službi

Beograd, 2. avgusta. p. Upokojeni so pri ljubljanski železniški direkciji svetniki Fran Kunaver, Alojzij Potočnik in Alojzij Sulgaj, poverjenik Janez Soklič, višji kontrolor Tomaž Zupanc, kontrolor Anton Weber, višji kontrolor Emil Brnšek, inspektor Albin Adlešič in višja nadzornika prog Jože Klovsky in Ivan Gorup.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Spremenljiva oblačnost, dobi stalno vreme, zmerno toplo.

Vreme na Jadranu: Po poročilih iz Splita, je bila temperatura morja v Omisliju 25. v Splitu 25, v Ereecnovem 26 stopinj Celzija.

Norovadska vremenska napoved za petek: Spremenljivo oblačno vreme. Lokalne nevihte in kratki nalihi.

Dunajska vremenska napoved za petek: Vpad zapadnega zraka.

Naši kraji in ljudje

Med smederevskimi vinogradi in sadovnjaki
Smederevo izvozi letno tisoč vagonov grozdja — Letošnje grozdje bo prekašalo pridelke zadnjih let

Smederevo, 1. avgusta. Popotniku, ki potuje z ladjo po širokem Dunavu od Beograda proti Smederevu, se na desni strani odpira pogled na majhne, okrogle brežuljke, na katere je ves dan uprto žarko sonce. Ti mali holmi, ki sličejo na nekaterih mestih na naše Slovenske gorice, tvorijo tako zvano smederevsko gričevje, ki je široko znano po svoji vinorodnosti. Pokrajina od Beograda do Smedereva predstavlja en sam krasen vrt, ki bogato preskrbuje ves zgoraj del Srbije in zlasti prestolnico z najboljšim in najzdravljivejšim sadjem.

Izlet iz Beograda v Smederevo z ladjo ali avtobusom skozi to krasno vinorodno pokrajino je pravi užitek človeku v dnevi hude poletne vročine, ko je v mestu v senci 30 stopinj Celzija. Že oddaleč se ti zasvetijo ponosni stolpi nekdanje močnega trdnjave srbskega despota Jurija Brankovića. Smederevo! Sedež in nekdanje najboljše zatočišče pradede našega kralja Karadjordja, ki je od tu uspešno namerjal topove na sovražnike Turke. Sedaj pomenja Smederevo za Srbe najbolj razvito gospodarsko tržišče, mesto, ki služi kot vzor vsemu združenemu delu, ki se tu plodono razvija pod vodstvom znanega srbskega združnega delavca G. Dimitrija Lotića, bivšega ministra pravde.

Ena najlepših in tudi najaktualnejših srbskih združenj je brez dvoma.

Smederevska vinogradniška zadruga.

Po zaslugi te zadruge je zaslovelo Smederevo in okolica kot največji izvozniki kralja Srbije in po njeni zaslugi prihajajo v te kraje letno lepi milijoni, ki ustvarjajo blagostanje med prebivalstvom.

Hodeč po smederevskih ulicah sem našel na prijaznega znanca, ekonomista smederevske vinogradniške zadruge. V prijetnem razgovoru pri čaši rujnega smederevskega vina mi je ekonom podal točno sliko o stanju in moči smederevskih vinogradnikov in tudi sadjarjev.

Smederevčani in Gročani (prebivalci malega sreskega mesta Grocke ob Dunavu) se že stoletja bavijo s sadjarstvom in vinogradništvom. Toda šele v zadnjih desetletjih sta postali ti dve panogi gospodarstva življenjske važnosti za te kraje. Ustanovitve vinogradniške zadruge je postala velevažen mejnik v razvoju in enega iz drugega. Smisel za čim racionalnejše gojenje sadja in vinske trte ter organizacija izvoza, ki prinaša ob dobri letini skoraj 50 milijonov dinarjev, je nedvomna zaslug te zadruge. Od sadja se goje v prvi vrsti vse vrste češenj, marelic, hrušk, breskev, fig in nekaj jabolk. Češnje so za okolico Grocke poleg grozdja in vina še najbolj rentabilne. Ne smete se čuditi, če najdete v enem samem sadovnjaku tisoč dreves, na katerih se vam prijetno smehljajo krasne debele gročanske češnje. Letos so češnje izredno dobro obrodile. Od ostalega sadja se največ izvažajo smederevske breskve, znane pod tem imenom. Letos kažejo izobirno in so že našle svoj, relativno zelo dober kup.

Od grozdja se goji največ smederevka (iz katerega se prideluje okusno smederevsko vino), hamburgovka, malaga in volovina. Na vsem vinorodnem terenu v smederevski okolici je danes posajenih enaintrideset milijonov vinskih trt. Iz tega je razvidno, da zavis blagostanje ali siromaštvo teh krajev izključno od rezultatov trgatve in izvoza tako grozdja samega kakor tudi vina.

To leto kaže izredno dobro.

Ze dosedanjimi produkti zgozdne trte so najpovolnejši. Grozdje je debelo in sladko. Cena je zelo nizka, saj stane kilogram tega zgozdnega grozdja v Smederevu od 2 do 3 Din. Sonce, ki pripeka izredno toplo, bo osladilo tudi pozno grozdje in pospešilo zorenje, tako da se pričakuje splošna trgatva že koncem avgusta ali v začetku septembra. Kakor kaže, bodo Smederevčani izvozili samo grozdja več kot tisoč vagonov, kar je gotovo lepa številka. Čeprav bo cena grozdja letos znatno nižja kot prejšnja leta, se bo kljub temu zaslužilo lepe milijone. Zanimivo je, da prejemajo Smederevčani, največ pa smederevska vinogradniška zadruga, že sedaj naročila za grozdje od znanih veletrgovcev s sadjem v

Avstriji in Nemčiji. Tudi prodaja v notranjosti države bo velika.

Veliko važnosti polagajo Smederevčani na ukrepe vlade glede izvoza in transporta. Kajti od teh v glavnem zavisi uspeh izvoza. Pod ugodnimi pogoji mora smederevsko grozdje, kar se tiče njegove kvalitete, na svetovnih trgih dočela pokriti i bolgarsko i grško grozdje.

Posebno vprašanje pa stavlja vsako leto Smederevčanom vino. Plasiranje vina po

tržiščih je eno najtežjih vprašanj. Notranji konsum pa je nezadosten. Mnogi Smederevčani imajo po svojih kletah še staro vino in so v skrbeh, kam z vinom. Tudi zadruga sama je pred težkim vprašanjem. Dasi ima ogromno klet, v kateri so nameščeni betonski sodi, od katerih je en sam v stanju spraviti vase 60.000 l vina, bo vendarle težko pospraviti vanjo novo vino, razen če se ne javijo novi kupci, ki bodo pokupili vsaj staro vino.

Smederevci bodo prireli začetek septembra lepo razstavo grozdja in ob tej priliki tudi proslavili 25letnico obstoja svoje vinogradniške zadruge. Ta prireditev bo v velikem obsegu in se že sedaj vršijo obsežne priprave. — B. V.

Zločinska pota bivšega hotelirja Klemenčiča

Ko je v Splitu že tri leta užival sloves dostojnega in poštenega moža, je bil sedaj razkrinkan kot vlomilec v frančiškansko cerkev na Dobrem

Ljubljana, 2. avgusta. Ne samo za Split, temveč za vso Dalmacijo in še nekatere druge pokrajine je bil velika senzacija predrzen vlom, izvršen letos v noči 26. junija v frančiškansko cerkev na Dobrem v Splitu, ki slovi med pobožnim svetom zaradi svojega kipa Marije, imenovane »Gospa od Zdravljac«. Ta kip je bogato okrašen, največji dragocenosti pa sta kroni Marije in Jezuska, ki so ju Dobri poklonili čudodelnemu kipu že leta 1774. V tej kroni je 15 briljantov, 31 diamantov, 150 velikih biservov in 45 raznovrstnih dragocenih kamnov. Poleg dragocene krone je tudi dvojce zlatih src, ki so jih Dobri poklonili leta 1836, ko je po Splitu razsajala kolera. V te in druge dragocenosti se je zagledal vlomilec, ki pa je tudi dobro proučil vse razmere v cerkvi in okolici ter po njih napravil svoj zločinski načrt. Delal je silno spretno in seveda tudi v rokavicah, okna je zastrl z gostim papirjem in izbral si je tudi tako prikladen čas, da ga ni nihče motil. Imel je toliko časa, da je z vseh oltarjev pobral vse dragocenosti.

Policija je z vso vno zasledovala zločinca, ni pa imela nobenega uspeha in so že mislili, da bo zločin ostal neznakan. Pred nekaj dnevi pa je neki splitski zlatar ponudil nekemu drugemu zlatarju v nakup nekaj starinskega zlata in ker je kupec hotel vedeti, od kod ga ima, ga je peljal k bilijeterju kina »Eden«, Janku Klemenčiču. Klemenčič, ki je tudi na drugega zlatarja napravil najboljši vtisk, je pripovedoval, da je imel to zlato že dolga leta in da je bilo prej last njegovih sorodnikov v Sloveniji. Zlatar mu je takoj izplačal nekaj preok 1500 Din. Naključje pa je naneslo, da je moral zlatar naslednji dan po opravkih v Zagreb in ob tej priliki je hotel tudi izmenjati staro zlato. Zagrebški poslovni prijatelj pa ga je opozoril na seznam dragocenosti, ki so bile ukradene v splitski cerkvi, in tako je bil Klemenčič v prisenečenje vseh naenkrat.

V vrtincu senzacionalne vlomilske afere.

Neki drugi splitski zlatar so je takoj spomnil, da je kupil od njega starinsko zlato verižico, ki je bila tudi v seznamu v cerkvi ukradenih dragocenosti. Tedaj, ko so splitski zlatarji od Klemenčiča kupovali razne starinske dragocenosti, niso niti mislili, da bi mogel biti ta dostojni mož v kakih zvezi z zločinom, nad katerim so se vsi zgražali. Klemenčič je pričel prodajati ukradene dragocenosti potem, ko vlomilce, že dolgo niso več iskali po Splitu. Ko so prišli policisti v kino »Eden«, je bil podjetnik zelo presenečen, ker je cenil svojega bilijeterja Klemenčiča kot zanesljivega in poštenega človeka. Presenečenega pa se je delal tudi Klemenčič, ki je pripovedoval, da je starinsko verižico in nekaj stare zlatnine kupil od svojega znanca Klajiča, trgovskega potnika iz Maribora. Poizvedbe pri mariborski policiji pa so takoj izkazale, da potnika takega imena v Mariboru sploh ni. Ta laž je Klemenčiča pokopala. Popolnoma ga je razkrinkala preiskava na njegovem stanovanju, ki je spravila na dan še nekaj ukradenih dragocenosti.

Ko je videl, da se je ujel, je Klemenčič opisal izvedbo predrznega vroma in pokazal tudi skrivališče na Marjanu, kjer je imel zakopanih mnogo najrazličnejših dragocenosti, ki so jih tekom dolgih let ro-

malo vredni ponaredbi, dočim sta originala varno shranjena v samostanu. Ponarejeni kroni je jezero vrgel v morje med Marjanom in Kastelom.

Janko Klemenčič, ki je star 51 let in po rodu iz okolice Jesenice, je prebival v Splitu že preko tri leta in je bil sprva portir v nekem odličnem hotelu, pozneje pa uslužbenec kinopodjetja. Oba poslodajca in tudi mnogi meščani so ga čislali in je vse silno pronesla vest o njegovem zločinstvu in o njegovi zločinski preteklosti.

Roparski napadi na kočevski vlak

V zimskem zasedanju ljubljanske porote leta 1928. so prišli na vrsto roparski napadi na ambulančne vozove dolenske železnice. Prvič je maskiran ropar 10. februarja 1926. med postajama Predole in Grosuplje v ambulančnem vozu napadel poštnega zvezničnika Ivana Kalana ter ugrabil okrog 250.000 Din. Nesrečni Kalan je bil sam osumljen, prišel je celo pred porotnike, ki pa so ga opustili, dočim je ostal ropar nepoznan. Nekaj mesecev pozneje sta se pojavila na stopnicah ambulančnega voza med postajama Šmarje in Škofljica dva roparja ter streljala na poštnega uslužbenca Cudermana, ki je imel med pošto blizu 300.000 Din. Cuderman je pognel zasilno zavoro in ustavil vlak, roparja pa sta izgnila. Leta 1927. v avgustu pa je sledil tretji rop, ko je poštni zvezničnik Franc Bratovž v ambulančnem vozu kočevskega večernega vlaka vozil pošto proti Ljubljani. Bratovž so v Ljubljani na glavnem kolodvoru našli v ambulančnem vozu zvezanega, čez glavo pa je imel nataknjeno pošto vrečo. Ropar, ki se je pojavil z revolverjem spet med Šmarjem in Škofljico, je odnesel preko 200 tisoč dinarjev. Tudi Bratovžu niso verjeli in je bil dalje časa zaprt.

Misteriozni napadi na vlake so povzročili razumljivo razburjenje. Velika senzacija pa je bila aretacija znanega hotelirja Janka Klemenčiča v Kočevju. Baš ko se je vršila neka večja prireditev v hotelu »Trste« v Kočevju, so 2. marca 1928. ljubljanski detektivni aretirali samega hotelirja Klemen-

čiča. Da je v zvezi z roparskimi napadi na vlake, ljudje niso hoteli verjeti.

Janko Klemenčič? Pozna ga vendar vsa Gorenjska, kjer je živel nekaj let po prevratu, poznajo ga vsi poslovni in gostilničarski krogi v Ljubljani in ugleden mož je v Kočevju, kjer je pred nekaj leti prevzel v najem hotel »Trste! Splošno se je govorilo o nekakšni pomoti in pritakoval, da bo Klemenčič prav v kratkem zapustil preiskovalni zapor.

Dokazi pa so se kopičili in 15. decembra 1928. je ljubljanska porota obsodila Janka Klemenčiča na 5 let težke ječe. Obsojenec se je obrnil proti porotnikom in vzkliknil z močnim glasom:

»Gospodje, izvršili ste danes nad menoj justični umor!«

Mehko
palmira
milo
napravi Vašo
polt zdravo
in lepo.

čiča. Da je v zvezi z roparskimi napadi na vlake, ljudje niso hoteli verjeti.

Janko Klemenčič? Pozna ga vendar vsa Gorenjska, kjer je živel nekaj let po prevratu, poznajo ga vsi poslovni in gostilničarski krogi v Ljubljani in ugleden mož je v Kočevju, kjer je pred nekaj leti prevzel v najem hotel »Trste! Splošno se je govorilo o nekakšni pomoti in pritakoval, da bo Klemenčič prav v kratkem zapustil preiskovalni zapor.

Dokazi pa so se kopičili in 15. decembra 1928. je ljubljanska porota obsodila Janka Klemenčiča na 5 let težke ječe. Obsojenec se je obrnil proti porotnikom in vzkliknil z močnim glasom:

»Gospodje, izvršili ste danes nad menoj justični umor!«

Požarna nesreča v Podcerkvi

Stari trg pri Rakeku, 2. avgusta.

Vas Podcerkev, ki si še nikakor ni odpomogla od katastrofalne povodnji, je zadela nova nesreča. Včeraj pred 7. zjutraj je nenadoma treščilo v hlev posestnika Trudna. Hipoma je bil hlev v ognju, ki se je bliskoma razširil na sosednja poslopja. Strela je tudi ubila tele, hudo pa opekla enega prašiča. Ker so bila gospodarska poslopja natpana s krmo, ni bilo misliti na vdušitev požara, temveč so se morala gasilska društva iz Pudohe, Starega trga in Loža ometiti le na lokaliziranje požara.

Tekom dobre pol ure so bila uničena gospodarska poslopja posestnikov Trudna, Strleta in Haceta. Poleg tega je zgorelo Trudnu popolnoma stanovanjska hiša ter del stanovanjske hiše posestnika Haceta. Hišo g. Sterleta je bilo mogoče obvarovati. K sreči je bilo vreme mirno, da se požar ni razširil dalje, kar bi postalo za Podcerkev katastrofalno. Gašenje je omogočilo tudi deževno vreme, ki je vodnjake dobobra napolnilo. Škoda je znatna, ker je požar uničil posestnikom vso letošnjo krmo. V ognju je bilo sedem poslopij. Najbolj je oškodovan Truden, ki mu je požar uničil vse.

Nezgoda celjskega avtobusa

Luče, 2. avgusta.

V poletni sezoni vzdržuje celjska občina s svojimi avtobusi dve zvezi z divno Logarsko dolino. Eden odhaja iz Celja dopoldne, drugi pa popoldne. Prvi se vrača že zgodaj popoldne nazaj iz Logarske doline in ima v Celju zvezo na večerne vlake proti Mariboru in Ljubljani, odnosno Zagrebu.

Ta avtobus je včeraj na vožnji v Logarsko dolino med Ljubnem in Lučami zadela nesrečo, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Ko je privozil sofer Aubrecht ob 13.35 počasi v izredno oster ovinek tik pred savinjskim mostom in vasjo Luče po pravi, t. j. po desni strani ceste, mu je privozil nasproti po levi strani ceste onovprezni voz, ki ga je, sedeč na vozu, vodil 25-letni voznik Bizjak, hlapec pri nekem posestniku v Šmartnem ob Paki. Ker sta se sofer in voznik mogla ugledati šele na kakih 10 korakov daleč, je bil karambol seveda neizogiben. Avtobus je z desnim blatnikom zagrabil vozilo in ga zdobil. Sreča je, da je sofer zaradi izredno male brzine mogel avtobus ustaviti že na razdaljo par metrov in je tako večja nesreča izostala. Voz se je zlomil čez polovico, na avtobusu pa je bil poškodovan desni blatnik in varnostna šipa. Neznatne praske so dobili voznik, sofer in en potnik, konj je bil prav neznatno ranjen.

V avtobusu se je nahajalo 9 izletnikov za Logarsko dolino, ki so — razen enega, ki pa je tudi odpotoval dalje — ostali vsi nepoškodovani; malo strahu in razburjenja živcev jim bo kmalu izločil sveži zrak našega najlepšega gorskega letovišča. Po majhnih zamudi je avtobus vožnjo z vsemi potniki nadaljeval, med tem ko ima nepravilni voznik priložnost, da ob polomljenem vozu premišljuje o veliki sreči v nesreči. Močno okovano oje voza je namreč predrlo lo varnostno šipo avtobusa, kar bi lahko imelo za ljudi v avtobusu usodne posledice. Ni dvoma, da je sofer s svojo previdno in

predpisno vožnjo na najopasnejšem delu ceste med Ljubnem in Lučami preprečil nesrečo s nedoglednimi posledicami.

Vprašanje Šmarjetne gore

Kranj, 2. avgusta.

V torek se je vršil v restavracijskih prostorih Narodnega doma izredni občni zbor kranjske podružnice SPD. Na dnevnem redu je bilo zgolj vprašanje Šmarjetne gore. — Ta po bogastvu razgleda, po zložni poti in bližini železniške postaje tako prikladna in že po naravi tako obdarovana točka, vrh Šmarjetne gore namreč, na katerem stoji lepa in impozantna stavba, pa le života. Konzorcij, ki ga sestavlja 19 družabnikov, se je pred leti ustanovil z namenom, da bi spravil to tujsko-prometno tako ugodno in vabljivo postojanko na primerne višino. Restavracijo pa so oddajali vedno le malim obrtnikom — gostilničarjem v najem, ki so s svojim minimalnim kapitalom komaj mogli kriti režijo. Za Šmarjetno goro se je zanimalo tudi Tujsko-prometno društvo v Kranju, ki pa je zaradi premajhnih imovinskih sredstev moralo vsako misel nakupa opustiti. V zadnjem času pa se je pričela baviti s to idejo kranjska podružnica SPD, ki se je z nekaterimi solastniki že pogajala.

Na izrednem zboru v torek je odbor sklenil podati sliko tega načrta, odnosno zahtevati od svojih članov principielnih odločitev in sklepov o tem problemu. Ze dolgo se je bavila kranjska SPD z načrtom, da postavi na Storžiču koč. V ta namen se je ustanovil Savinjski sklad, ki razpolaga danes z 18.000 Din, iz prispevkov požrtvovalnih članov, iz doneskov oskrbovanih koč pa se je nabralo okrog 80.000 Din. Ze več občnih zborov je odobrilo postavitev planske koč na Storžiču, ki pa se je zavlekla zaradi nenavadno močnega odpora lastnikov parcel na Bašelskem sedlu, kjer naj bi stala koč. Med tem je na drugi strani Storžiča postavila trziška podružnica že svojo koč. — Predsednik podružnice g. Rojce je opisal razmere glede koč na Storžiču, glede nakupa Šmarjetne gore pa izjavil, da bi bilo 19 lastnikov s 35 deleži pripravljenih deleže podružnici darovati, ostali pa prodati. Da je bilo zanimanje za občni zbor veliko, pričla velika udeležba zlasti kranjskih meščanov — nekoliko manj je bilo pravih turistov — in pa dejstvo, da se je mnogo gospodov oglasilo k debati. Tako je dr. Deglerja poudarjal, da je treba razčistiti vprašanje nekaterih volil, ki so izključno namenjeni postavitvi koč na Storžiču. Gg. Mayr, sreski načelnik dr. Ogrin, direktor Košnik, dr. Megušar so iz različnih vidikov osvetlili problem nakupa Šmarjetne gore, vsi pa so bili složni v tem, da je treba Šmarjetno goro rešiti. Govorili so še gg. sreski podnačelnik Mahnič, tovarnar Sirc in župan Pir, ki je pozval vse one lastnike, ki se branjajo odstopiti svoje deleže, naj v interesu stvari pokažejo dobro voljo in odstopijo deleže podružnici, saj je dolžnost vseh, da se ohrani Šmarjetna gora javnosti na dostojni višini, zato pa je podana zadostna garancija ravno v nepristranem SPDu. — Občni zbor je osvojil proti nemu glasu predlog g. Sirc in dr. Megušarja, da je načelno za nakup in eksploatacijo Šmarjetne gore in naroča odboru, da stopi v stik s solastniki in stavi definitivne predloge obč. zboru do 31. t. m.

Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolčnih živec, bolečinah v boku, zasoplenosti, hudem srčnem utrujenju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, poboitosti povzroči naravna »Franz Josefov« grenična izdatno izpraznjenje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz Josefov« vodo tudi pri nadlogah klimatske dobe z največjim uspehom. »Franz Josefov« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Pristopajte k »Vodnikovim družbi«

Danes ob 4., 7.15 in 9.15
SAMODVA DNI!
P. Kemp, Ilsa Stobrova
ELITNI KINO MATICA
Telefon 21-24

Slavni tenor H. E. Groh
v veseli opereti
Pesem o sreči

Kulturni pregled

Iz češkoslovaške kulture

Trije češki skladatelji

Češka glasbena kultura ima pri nas že lepe tradicije in velik sloves. O tem pričajo repertoarji naše opere enako zgovorno kakor koncertni programi. Imena Smétana, Dvořák, Fibich, Foerster, Janáček, Vítězslav Novák in Suk so znana vsakemu muzikalnemu Slovencu. Manj znani so najnovejši pojavi v češkoslovaškem glasbenem življenju.

V pravkar izišlem četrtem zvezku dvomesečnika »Prager Rundschau« je A. J. Patzakova posvetila daljšo študijo trem predstaviteljem sodobne češkoslovaške glasbe. To so: Karel Hába, Otokar Ostrčil in Ladislav Vycpálek, imena, ki se že sedaj polnovredno uvrščajo med zgoraj omenjene vodilne češke skladatelje. Po navedeni študiji posnemamo nekatere podatke in misli:

Karel Hába je brat četrtnskega skladatelja Aloisa Hábe (znan tudi v Ljubljani; njegov učenec je naš skladatelj Slavko Osterc). Studiral je sicer pri V. Nováku, vendar je že s prvimi

komornimi skladbami stopil v miselni svet svojega brata. Zastopa smer, ki se v nasprotju s simfoničnim programsko glasbo in dramo Wagnerja priznava k svobodnemu, netematičnemu slogu, ki išče novih oblik in tonov ter opušta dosedanje harmonske in melodične odnose. Karel Hába preseneča po svoji ljudski robustnosti, strastnosti in doslednosti. Za svojo opero »Janošik« je iskal libreto pri mladih pesnikih. Hotel je imeti močno dejanje z npravnstvenim jedrom, saj je tudi sam korenit človek iz ljudstva, ki je preživel mladost kot kmečki fant na vasi. Zanimivo je, da se je Hába — sicer tolikšen nasprotnik romantične ideologije — odločil za značilno romantični simbol slovaške dežele: segel je po slovaški sagi o razbojniškem poglavarju Janošiku. Sprejel je takega Janošika, kakršen živi v pesmih in popevkah slovaškega ljudstva, Janošika, ki je neločljivo združen s plesnim ritmom slovaških gorcev in z romantično razpoloženo slovaško krajino. Moč Hábove individualnosti se je poka-

zala v tem, kako je umel snov o Janošiku izoblikovati v dramo abstraktnih sil npravnega prepričanja in vere. Njegov Janošik je izvrševalec božje volje, maščevalec krivice, ki so jo storili močni slabejšim, bogati siromašnim. Drama izzveneva v apoteozo, ki je do malega revolucionarna. Glasbeno se v »Janošiku« giblje izven okvira dosedanjih orških izkušenj in operne tradicije. Osredotočil se je okrog dramatske postavbe svojega Janošika, vse drugo se mora temu prilagoditi. Ljudski zbori in ostale osebe so samo pasivni komentar, zgolj izvrševalci Janošikove volje. Višek dosega drama v tretjem dejanju. Težiške dramatske akcije je v orkestru, čutna stran Hábove glasbe je vsa podvržena neizprosnim logiki. Njegovo delo razodeva silno glasbeno vzdržnost in premočnost ter izveneva nenavadno iskreno. Kaže staro krščansko asketstvo, najbolj sorodno je pa kmečkemu asketstvu husitov. Zaradi tega — sklepa avtorica — je Hábov »Janošik« pomemben umetniški dogodek in važna stvaritev mlade generacije.

Ljubzen in sočutje do trpečega človeštva razodeva novo dramatsko delo Otkarja Ostrčila »Honzovo kraljestvo«. Za razliko od Hábovega opernega »Janošika« Ostrčilova opera delo zrelega dramatika in

simfonični komponist, deluje od l. 1920 kot šef opere Narodnega divadla v Pragi in je po avtoričinem mnenju »sintetična voditeljska osebnost, kakor je češka glasba ni imela že od Smetanova časa dalje. V njem se združujejo in medsebojno izpopolnjujejo skladatelj, dirigent, umetnik in vzgojitelj. On je tako rekoč vtelesen etos in moč češke glasbe.« Avtorica posebno poudarja, da sredi kaosa krilatice in v težki negotovosti časa, ki v svojem iskanku tako rad podlega slepilu in ki se kaj čisto zadovoljuje samo s formalnimi rešitvami, stoji Ostrčil neomajno na svojem mestu, zavedajoč se svoje umetniške odgovornosti in svojih dolžnosti. »Honzovo kraljestvo« je njegova peta opera, delo pet in petdesetletnega skladatelja. Prav kakor vse ostale Ostrčilove opere, sloni tudi ta na vodilni ideji čiste človeškosti, ki zmaguje nad vsemi ponižanji in nad vso vsakdanjostjo človeškega življenja. Ostrčil je doživel v sebi skrajne posledice novoromantičnega stila in se mu je zdaj tudi najdoslednejše oddaljal. V svojem razvoju je dospel k načelom sodobne glasbe: ume ceniti plesno obliko in ljudski ton. Predstavlja tip notranje harmoničnega človeka, ki je daleč od sleherne romantične razrušenosti.

Podlago »Honzovega kraljestva« tvo-

ri neka pravljica L. N. Tolstega, giblje pa ga ideja božjega človeka, ki priznava zemljo — rodnico in časti delo. Pravljica snov prehaja v konkretno dejanje in se zaostruje v konflikt s sodobnimi idejami. Na eni strani sta poželski realizem in evangeljski simbol, na drugi brezobzirna sebičnost in v službeno moč preobčleno nasilje. Ostrčil mojstrsko označuje oba nasprotujoča si svetova. Honza, simbol ljubezni, prehaja v vprav nebeško glasbo in princeza je taka, kakor bi se bila porodila iz najčistejših sanj. Ostrčilova opera je nova po ideji in po celotni obdelavi snovi, po originalni razvrstitvi slik, ki so arhitektonsko kar genialno zvezane med seboj ter tvorijo stilistično in dramatsko enotno delo, kakršna so danes prav redka.

Ladislav Vycpálek a kantata »Blagoslovljen bodi človek...« je prežeta z idejo bogočloveštva, z modrostjo in pravico, z občutjem prave pobožnosti. Vycpálek je po svojih lastnostih v marsičem soroden Ostrčilu. Te sorodnosti ne razodeva samo strogo etično zrelisče obeh umetnikov, ki ima pri enem bolj religiozen značaj, marveč ga kaže tudi nekakšna zakonitost njunega razvoja. Vycpálek je že v prvih delih pokazal, da je dovršena umetniška osebnost. Vycpálek je meditativni skla-

Domače vesti

• **Nova intervencija vlade zaradi neizplačanih rudarskih zaslužkov.** Po naredbi ministra za gozdove in rudnike je posebna strokovna komisija proučila razmere v ibarskih rudnikih, kjer so rudarji zapustili rove, ker jim podjetje dolguje na mesec tudi že okrog 3 milijone dinarjev. Rudniki dolguje seveda tudi velike vrste na prispevkih bolnišni blaginji ter na raznih državah in samoupravnih dajatvah. Da bi se našlo kritje za te dolgove in da bi rudarji prišli do svojih kravo zasluženih mezd, bo rudarski oddelek ministrstva vzel izkoriščanje ibarskih rudnikov v svoje roke. Za vodstvo rudnika bo določena posebna uprava.

• **500 idrijskih rudarjev živi v Jugoslaviji.** V Sarajevu so se zbrali idrijski emigranti iz Breze in železarne Vares. To je njihov prvi veliki sestanek. Govoril je volja odbora, ki je organiziral istovrstne rojake, g. Franjo Benčič. V svojem govoru se je spomnil najprej žrtve kakanjskega rudnika in so vsi prisotni počastili spomin nesrečnih stanovskih tovarišev. Potem pa je govoril o iskalu iskal idrijskih rudarjev. Naglasil je, da jih živi že 500 širom Jugoslavije ter priporočal čim tesnejše stike ter udeleževanje v emigrantski organizaciji.

• **Lepi uspehi zdravilišča Dobrne.** Dobrna pri Celju postaja od leta do leta bolj priljubljeno zdravilišče ne samo našim ljudem, temveč tudi inozemskim gostom. Prva polovica sezone je končala s polnim uspehom in presega število gostov onaj iz preteklega leta za 310, število prenočnic pa za 733. Ta razlika bi bila še mnogo večja, če bi ne bili prisiljeni številni gostje, ki so se prijavili, a niso dobili več stanovanja, obiskati druga zdravilišča. Tudi za drugo polovico se pridno oglašajo gostje posebno iz Dalmacije, Vojvodine, Banata in iz inozemstva tako, da tudi ta ne bo zastajala za prvo polovico. Upamo tudi, da bo že za drugo leto več stanovanj na razpolago in da se bo povečalo kopalnišče tako, da se bo v vsakem oziru ustreglo našim doedanjim zvestim gostom in da bodo tudi novi gostje dobili tu vse, kar jih bo moglo zadovoljiti.

KIS

za vlaganje sočivja, priznana dober, priporoča DROGERIJA KANC

v Nebotičniku in Židovski ulici

• **Orožnova kočja pod Črno Prstjo** je bila prva planinska postojanka, ki jo je postavilo SPD leta 1894. Na lepi planinici Za Lisecem. Kljub poplavljanju kočij vendar ni priznala starost in zastarela primitivnost. Osrednji odbor SPD sedaj temeljito preureja in izpopolnjuje kočjo, tako da bo zunanje in notranje popolnoma ustrezala zahtevam sodobne turistične in tujeskega prometa. Poleg ločenih skupnih ležišč bo tudi dvoje prijaznih sobic po dve postelji ter bo nudila kočjo udobno bivanje tudi razvijajočemu turistu in izletniku, ki bo prišel uživati krasen razgled na Triglavsko gorje. Popravila dela so v polnem teku in bodo popolnoma končana že do konca prihodnjega tedna. Svečana proslava renoviranja kočje in 40 letnice jubileja prve postojanke SPD bo predvidoma ta mesec, kar bo pravočasno objavljeno.

• **Izletnikom v Kamniški planini!** Turiste in izletnike, ki obiskujejo Kamniške planine zlasti pa Kamniško Bistrico, naj opozarjamo, naj ne pozabljajo domačega legiti. Vsakdo naj ima s seboj legitimacijo, s katero se bo mogel zadostno legitimirati. • **Poštenosti čast.** Že pred letom dni je izgubil Mariborčan g. Drago Cibic v Karavankah listino z večjo vsoto denarja. Na svoje veliko začudenje pa je pred dnevi prejel zavitek, v katerem mu je znani planinec g. Jože Čop z Jesenic poslal listino z denarjem vred.

• **Planinskega orla je ujel.** V torek je ujel posestnik Podhočan iz Podprezova v občini Sorica nad Škofjo Loko lepega planinskega orla. Ogromna ptica je napadla domačo mačko. Gospodar je roparico premagal, pa nastavil zanjko, če bi se vrnila. Res je ponovno napadla in se je ujela v past. G. Podhočan je poslal orla zakupniku lova g. Ivanu Webro vulgo Strojcu, gostilničarju in posestniku v Zalem logu. Orel je zelo lep eksemplar, je še mladič, 2 do 3 meseca star, pa meri razpet 1.60 m. Zašel je v gladovno stavko, g. Weber kot izkušen lovec pa upa, da ga bo udomačil in vzrejal. — O planinskem orlu je »Jutro« nedavno priobčilo razpravo od odličnega našega lovca, katerega mnenju, da moramo to pri nas že zelo redko kraljeveko ptico, skrbno čuvati, se je gotovo priključil vsak pravi ljubitelj prirode. Zato bi bilo najboljše, če bi mladega, svobodoljubnega orla spustili spet v planine, kjer edino je mesto zanj. (Op. ured.)

• **Bolnišnica, ki čaka na zdravnike in bolnike.** Beogradska »Politika« je objavila naslednjo nenavadno vest: Poslopje za sresko bolnišnico je bilo zgrajeno v Despotovcu. To poslopje pa stoji že več kot dve leti datelj, ki se osredotoča na skrivnost in zagonetno človeštva. Njegovemu refleksivnemu značaju najbolj ustreza oblika popevke in kantate. Izšel je iz vizionarnega ozračja simbolističnega pesništva, se razvijal k socialnim problemom, ki so mu vedno v zvezi z nacionalnim vprašanjem, dokler ni dospel na sedanjo stopnjo, ki jo označuje neka očistena in pobožna religioznost. O nji priča tudi njegova kantata »O poslednjih človeških rečeh« (ki jo je izjavljala v Ljubljani »Glasbena Matica«).

Kantata »Blagoslovljen bodi človek« je posvečena T. G. Masaryku. Poveljuje voditelja, hvali človeka, ki se z vsem svojim dejanjem in nehanjem naslanja na idejo o Bogu. Spisana je na besedilo Kralicega sv. pisma, tega velikega testamenta češkega reformacijskega duha. Iz bibličnih sentenc je skladatelj izdelal sedem delov obsegajočo pesnitev, ki ji ustreza tudi glasbena zasnovana. Ima štiri velike zborovske partije, ki so po svojem značaju podobne simfoničnim stavkom. Delo je v bistvu vokalno, odlikuje ga poleg preprostih, ritmično nerazčlenjenih melodičnih H-nj stroga konstruktivnost, ki je značilna tudi za Ostrčila.

Trije predstavitelji sodobne češke glasbe so nezavisno drug od drugega odgovorili na vprašanja, ki se oddalja-

pramo. Poslopje je veliko, svetlo, lepo zgrajeno blizu samostana Manasje. Lahko bi služilo tudi za sanatorij. Ker pa je že dve leti prazno, so pričeli ljudje nositi iz nje najrazličnejši material, kar tudi pospešuje propadanje lepe zgradbe. Čas bi bil, da bi se ta bolnišnica usposobila za delo in da ne bi bila morda zaradi kakih administrativnih malenkosti še bolj oškodovana.

• **14 betonskih mostov na progi Banjaluka-Teslić.** Tehnični oddelek banske uprave v Banjaluki je odobril 400.000 Din za zgradbo 14 betonskih mostov na cesti Banjaluka-Kotor-Varoš-Teslić. Istotako so odobrili tudi večje vsote za razširjenje ovinkov na isti cesti. Z delom bodo takoj pričeli. Razširila pa bodo tudi cesto Banjaluka-Jajce, ki je ena najožjih cest v naši državi. Porušili bodo ob cesti ogromne skale in je za ta važna dela odobren kredit od 300.000 dinarjev.

• **Potop avtomobila s potniki v hudourniku.** V sredo je v okolici Kruševca besnela silna nevihta s plohami. Najhujeje je bilo med Kruševcem in Aleksandrovcem. Med najhujšo ploho je bil na cesti avtomobil, ki je upravljal službo na progi Niš-Kruševac-Aleksandrovac in obratno. V avtomobilu so bili poleg šoferja kavarar Novica Simić, trgovca Dušan Josić in njegov sin četrtišolec. Med vožnjo se je zvil na cesto tako močan hudournik, da je avtomobil spodnesel ter prevrzel v jamo ob cesti, ki je bila že polna vode. Med potopom avtomobila so utonili kavarar Novica Simić in Josićev sin, dočim so Josić in šoferja neke potniki, ki so vedrili pod skalami nad cesto, z umetnim dihanjem še obudili k življenju. Nesrečni kavarar Simić je bil namenjen k svoji nevesti, da bi se dogovoril zaradi poroke, določene za prihodnje dni.

• **Nova industrija slaščic.** V Ljubljani, v Gradiškem štev. 17, je bila ustanovljena tvornica kandičev, ki nosi naslov »SASA«, tovarna kandičev, čokoladnih bombonov, vafelov in dezertov, d. z. o. z. Ljubljana, Gradišče 17. Tvornica je že začela z obratovanjem in to pod izkušeno strokovnim vodstvom ter z vsemi modernimi in biološkimi napravami, ki so potrebne moderni tvornici kandičev. Izdeluje vseh vrst čokoladne izdelke, vsakovrstne čokoladne, dezertne in likerne bombone, nadalje napolitane, Adria-rezine, vafelne in različno pecivo. Poskušnje so se udeležili znani sladokusci, ki ne morejo prehlaviti izbornih produktov te nove tvornice in ji prav zaradi tega zagotavljajo kar najboljši uspeh. Aromi in okus čokoladnih izdelkov ter bombonov sta nenadkriljiva, zato sta zasenčila sloves tovrstnih inozemskih izdelkov. Podjetje bo že v kratkem predložilo trgovcem ponudbe z vzorci, ki tudi v ceni, torej ne samo v kakovosti, konkurirajo vsem enakim proizvajalom.

• **Domači avtomobili »Triglav« so trenutno razprodani.** Vendar je pa njih naročila cena še vedno 39.800 Din, medtem pa pri »Avtomontazhi« d. d. vedno dobite tudi originalne vozove DKV, in sicer najnovejši model 1934 tipe »Meisterklasse« že za Din 42.000.

• **Obledela obleke barva v različnih barvah in pisla tovarna JOS. REICH.**

Iz Ljubljane

u— **Československa Obec v Ljubljani** izvaja svoje članstvo, by se v hojnem počtu sučastilo »České Pouli«, katero počiná Česká Beseda v Kranji, v nedelji 5. srpnja o 15h v zahradě p. Křižana na Stažiči.

u— **Tržaško cesto**, ki je res silno potrebna temeljitega popravila so pričeli delati popisati z ostrim peskom, ki naj vsaj deloma zamaši neštete luknje in kotanje. Imenovana cesta je ena najbolj prometnih in se vrši po njej vedno promet ne samo z mehikimi vozili, marveč tudi s tovornimi vozili in avtomobili. Merodajni čimtelji naj se končno vendarle odločijo in cesto temeljito popravijo vsaj do Glince.

u— **Barake bodo podiri.** Ob Masarykovi cesti, ki je zdaj res prav lepo urejena, se še vedno vidijo grde trške barake, v katerih iščejo zavetja ruski emigranti. Mestna občina bo v kratkem pričela s podiranjem teh barak in se bodo morali stanovalci preseliti v barake v mestno kolonijo na Cesti dveh cesarjev. K gradnji novih barak bo nekaj prispeval tudi Ruski rdeči križ.

u— **Da ne bo kakšne pomote,** beležimo po želji g. Ivana Rozmarna ki je tudi invalid in stanuje na Poljanski cesti 49, da ni v nobeni sorodniški ali kak drugi zvezi z onim invalidom Rozmarnom, ki je zapleten v umor na Starem trgu.

u— **Avtobusni izleti SPD Ljubljana:** Prvi avtovoz vozil v soboto dne 4. t. m. do Mojstrane in Kranjske gore ob pol 16. Izpred palače Grafike na Masarykovi cesti (drštveni prostori SPD). Povratek v nedeljo 5. t. m. iz Kranjske gore ob pol 20. preko Mojstrane. Vožnja je namenjena v prvi vrsti posestnikom Aljažvega doma in Erjavčeve kočje na Vrščici, kamor prispejejo že v soboto proti večeru ter morejo v nedeljo

jejo duhu našega časa: Hába se vrača k ljudski modrosti, Vypáček k modrosti sv. pisma, Ostrčil k ljudski modrosti Tolstega. Tako českoslovaška glasba, zvesta svoji veliki duhovni tradiciji, raste preko umetniške in miselne zmede svojega časa. Tri velike skladbe, tri premiere enega leta — delo treh različnih komponistov, — razodevajo notranjo potrebo moralnih in svetovnoznornih konfliktov. Janošik, ki brani zatirane, Honza, ki zvičuje in mržnjo premaguje s srčno ljubeznijo in z mirom in slednjič blagoslovljen človek, ki ga opova Vypáček, tri trije liki potekajo iz iste miselne podlage, iz istega nekonfesijskega čustva pobožnosti, pobožnosti pohlevnega človeškega srca. Tako pobožnost je oznanjeval Kollář, Palacký pa jo je v svoji »Zgodovini češkega naroda« povzdignil med nacionalne vrline, ki vodijo narod v svobodo...

Tako presoja češka avtorica najnovejšo češko glasbo in njene vodilne ideje.

Češki roman o Cvičeti Znosici. Naše uredništvo je obiskal mladi gost iz Prage, g. dr. Jaroslav Švehla, sotrudnik »Nár. Listov« in »Modre revue«, eden izmed številnih čeških intelektualcev, ki z znanjem in ljubeznijo zasledajo vse važnejše pojave v noličnem in kulturnem življenju Jugoslavije. Ugledni gost se je mudil v Beogradu, dalje

sgodaj zjutraj na vrhove. Vožnja tja in nazaj stane za člane SPD 50 Din za nočnega 58 Din. — K Zlatotrogu ob Bohinjskem jezeru pa vozi moderni avtovoz kakor že dvakrat v nedeljo ob 4. zjutraj izpred kavarnice »Evropa« v Tavčarjevi ulici. Udeleženci tega izleta morejo obiskati Triglavsko jezero, Črno prst ali kočjo na Voglu, ali pa bivati ves dan ob Bohinjskem jezeru. Povratek od Zlatotroga ob 20. Preskrbite si pravočasno vozovnice v pisarni SPD, Masarykova cesta 14, palača Grafike.

u— **Dražba.** V soboto 4. t. m. od 8.30 ure dopoldne dalje vrši davčna uprava za mesto prodajo različnih zarubljenih predmetov (avtomobil tovarni, blagajne, aparati itd.) iz proste roke v prostorih mestnega načelstva na Jegličevi cesti št. 10, (barak).

ATELJE

RISBE ZA KLIŠEJE
VSEH VRST
I-MIKLAVEC-GREGORČIČEVA 17
ITALIANA TEL-3101

u— **Kopalci žrtve tatov.** Mariji Buljevič, poštni uradnici iz Ljubljane, je odnesel neznan tat ob priliki kopanja na obrežju Sore pri Ratečah usnjato aktovko, v kateri je imela denarnico, nekaj obleke, nekaj posode in več toaletnih potrebščin. Najbrže je isti tat odnesel tudi Alojziji Filipcu stanujoči na Rimski cesti, aktovko, v kateri je imela zlato damsko uro in termalno steklenico, modrček, nekaj druge obleke ter precej denarja. Skupna škoda ki jo je prizadejal tat obema kopalnima znaša 1200 Din.

u— **Okradena med plesom.** V Lasanovi gostilni na Vodnikovci cesti so predinočnjim malo zaplesali. Med plesom je bila dokajšnja gneča in je spreten plesalec odnesel privatni uradnici Berti G. srebrno zapestno uro s široko zapestno verigo v vrednosti 600 Din. Vse proizvajanje za tatom je ostalo brezuspešno.

u— **Vlom v stanovanje.** V stanovanje Naše K. v Škrabčevi ulici je vplnil dolje še neizsleden tat, ki je odnesel dolgo zlato verigo, zlat prstan z 12 malimi briljanti, zlato zapestnico s kamnom in zlato zapestnico v obliki vrvice. Vse predmete je tat našel na toaletni mizi v šatulji. Njegov plen se cení na 4000 Din.

Iz Celja

u— **Veliko obrtno razstavo** bo priredilo celjsko obrtništvo leta 1935. v Celju. Pobudo za razstavo je dala celjska podružnica Društva jugoslov. obrtnikov, ki je sklicala v torek zvečer v Narodni dom sestanek vseh zainteresiranih. Sestanek so se udeležili člani podružnice Društva jugoslov. obrtnikov in Slovenskega obrtnega društva v Celju, narodni poslanec g. Ivan Prekorsček ter zastopniki celjske mestne in okoliške občine, trgovstva in trgovske in obrtne nadaljevalne šole. Predsednik Društva jugoslov. obrtnikov v Celju g. Stojan Holobar, ki je vodil sestanek, je med drugim omenil, da bi obrtna razstava mnogo pripomogla k omiljenju krize obrtništva ki bi se s to razstavo krepko afirmirala. Predsednik Slovenskega obrtnega društva in okoliški župan g. Vinko Kukovec je svetoval, da bi bila razstava splošno obrtniška, sodelovali pa bi naj tudi industrija in trgovina. Po daljši debati, v katero so posegli gg. Holobar, Kukovec, Zohar, Bizjak, Golčer, Lečnik, Vozlič in Kováč ter v ime trgovcev g. Fazarinc, je bilo sklenjeno, da se bo razstava imenovala Obrtna razstava v Celju, prireditelj pa jo bosta Društvo jugoslov. obrtnikov in Slovensko obrtno društvo v Celju. Zadnja obrtna razstava v Celju je bila pred 12 leti. Razstavo, ki bo tudi za tujski promet velikega pomena, bo treba dobro organizirati. Pri zunanjih opremljenih sodeloval Klub izločbenih aranžerjev v Celju. K razstavi bodo pritegnili tudi industrijo in trgovino, odklonili pa bodo tisto industrijo, ki ubija obrtniški stan. Trgovina naj razstavi sirovine, ne pa izdelkov. Za prireditev in organizacijo razstave bo ustanovljenih več odborov. Narodni poslanec Prekorsček, mestni župan dr. Gorican in okoliški župan g. Kukovec so obljubili prirediteljem razstave vso pomoč in podporo.

u— **Šahovski turnir Društva jugoslov. akademikov v Celju.** Stanje po 3 kolu: E. Marek, Peterman 2 (1), I. Marek 2, Diehl, Povoden, Šmigovec 1 (1), Dobrajc 0 (2), Gorinšek, Ogrizek 0. Stanje po 4. kolu: Peterman 2 in pol (1), E. Marek, I. Maček, Povoden 2 (1), Diehl 1 in pol, Šmigovec 1 (1), Dobrajc 0 (3), Gorinšek, Ogrizek 0 (1). V petem kolu se srečajo: E. Marek - Peterman, Diehl - I. Marek, Ogrizek - Šmigovec, Povoden - Gorinšek; Dobrajc je prost.

u— **Dramatično društvo v Celju** nam sporoča: Glede na razširjene vesti in celo objave, da ljubljanska drama s »Siehnikom« ne bo gostovala v Celju, obveščamo zdeliško publiko, da se bo to gostovanje nepreključno vršilo, in sicer v začetku septembra. Točni datum gostovanja bomo objavili v nekaj dneh.

u— **O fabizmu** bo predaval akademik Adolf Svetličič v ponedeljek 6. t. m. ob 20.30 na sestanku Društva jugoslov. akademikov v Celjskem domu.

Ilirija : Hašk

v nedeljo ob 17.15 v stadionu

20.30 na sestanku Društva jugoslov. akademikov v Celjskem domu.

u— **Zaradi snajenja uradnih prestopov mestnega načelstva** bo mestni urad v ponedeljek 6. t. m. popoldne in v torek 7. t. m. ves dan zaprt. Stranke, ki so povabljene za 6. t. m. popoldne in za 7. t. m. dopoldne k mestnemu načelstvu, naj se oglasijo v sredo 8. t. m. ob uradnih urah.

u— **Umrla je včeraj na hribu sv. Jožefa** 70letna postrežnica Lucija Zagorčnikova, v sredo pa je umrla v celjski bolnišnici pol leta stara hčerka služkinje Terezije Kurmanškove iz Podkraja pri Velenju.

u— **Dve nesreči.** V sredo so kuhali pri posestniku Grobelniku v Novi cerkvi svinjsko piščo. Nenadno je pograbil 19 letnega posestnikovega sina Jožeta Grobelnika, ki je stal pri peči, božjast. Grobelnik je padel na ognjišče in se hudo opeknil po plečih. Istega dne se je 39letni mizar Rafael Felician na Bregu 6 pri Celju pri cepenju drv, s sekirno močno vsakal v levo roko. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

„Hubertus“ domače milo, da lepo belo pečilo

u— **Tatvina kolesa.** V sredo ob 11.30 je neznan storilec ukradel nekemu posestniku iz Kasaz iz veže na Camkarjevi cesti v Celju 650 Din vredno črno pleskano možko kolo znamke »Kosmos« tov. št. 66.402, evid. št. 2-87.807-5.

u— **Kino Union.** Danes ob 16.15 in 20.30 zvočna filma »Borba za svetovno prvenstvo v boksu med Baerom in Carnero« in »Minuta pred dvajseto«.

Iz Maribora

u— **Maša zadušnica za pokojnim generalom Maistrov.** Včeraj zjutraj ob 8. je bila v tukajšnji stolnici maša zadušnica za pokojnim generalom Rudolmom Maistrov. Celebriral jo je stolni župnik g. Umek, udeležili pa so se predstavniki vseh mariborskih državnih in samoupravnih oblasti, kakor tudi privatnih institucij. Navzočih je bilo veliko število članov raznih nacionalnih in narodno-obrambnih organizacij.

u— **Mednarodni šahovski mojstri** prispejo jutri. Lista udeležencev mednarodnega šahovskega turnirja, ki bo tretja največja šahovska prireditelj v naši banovini, je definitivno sestavljena in bodo svetovni šahovski mojstri, ki so nanovevali svojo udeležbo, prispejli jutri popoldne. Jutri zvečer bo zbranje in v nedeljo dopoldne se bo že odieralo prvo kolo. Šahovski turnir se bo vršil spodnji kazinski dvorani. Za zmagovalce je določenih 5 nagrad v zneskih 3000 do 800 Din. Nagrada pa bo, vsaka dobljena točka po 100 Din.

u— **III. Mariborski teden** od 4. do 15. t. m. Gostilnišnica in hotelirska razstava, ki jo prireja Združenje gostilničarskih podjetij za mesto Maribor, bo razdeljena v 4 pododdelke, in sicer: 1) moderna hotelska spalnica s kopalnico, 2) mizici za zajtrk, service za obed v sobi, 3) Restavracijska kuhinja s hladilnimi napravami, posodo in plinskimi štedilnikom, 4) polovico oddelka obsega lepa kmečka restavracijska soba, druga polovica pa je zavezata z luksuzno opremljeno kompletno poročno mizo, kakor se prirejšajo pri hoteljskih gostijah. 4) Razstava raznih živil do najmanjših malenkosti, ki se uporabljajo v hotelski industriji. Obiščevalci bo nedvomno presenečeno nad krasno ureditvijo razstave, ki bo kazala visoko stopnjo naših gostilničarjev in hotelierjev, ki zamorejo ustreči že tako razvajenim gostom.

u— **Obiščevalcem mariborskega tedna.** Prometno ministrstvo je dovolilo obiskovalcem mariborskega tedna polovično vozino na železnici za čas od 4. do 16. t. m. in sicer za dopotovanje od 3. do 15. t. m. za povratek pa od 4. do 16. t. m.

u— **Razstava Pro dec.** Med razstavami letošnjega Mariborskega tedna bo tudi razstava Pro dec. Razstava bo nameščena v IV. deški osnovni šoli v Gosposvetskimi ulici in bo slovesno otvorjena danes popoldne ob 11. Odprta bo ves čas Mariborskega tedna od 9. do 12. in od 15. do 19. Mladini do 15 let starosti vstop ni dovoljen.

Pirati zraka

Senzacionalni velfilm banditov divjega zapada. Zračne akrobacije in boji! Danes in jutri ob 4., 7. in 9. uri zvečer ob običajnih cenah Din 4.50 in 6.50.

ZVOČNI KINO »DVO«
Telefon 27-30

u— **Vaja za »Kulturno prireditelj«** na prostem bo v parku v primeru slabega vremena pa v gledališču. Vsi v kostumih in maskah.

u— **Poskušnje beg iz življenja.** Včeraj zjutraj je našel stražnik ob Dravi boso in popolnoma premočeno 16letno brezposelno služkinjo Farijo K. iz dravogradske okolice. Ko jo je stražnik vprašal, kaj dela, je dekle obupno jokajoč priznalo, da je hotelo skočiti v Dravo. Povedala je tudi, da je do konca julija služila pri neki gospodinj, ki pa ji je iz neznanega vzroka odnovevala službo.

u— **Zalostna smrt otroka.** Predvčerajšnjim je doletela v Spodnjih Čadlanah pri Girkovcih posestnika Potočnika huda nesreča. Njegov 2 leti in pol stari sinček Franček se je neopazno priplazil do globoke jame na vrtu, padel vanjo in utonil. Domači so ga našli mrtvega v mliki.

u— **Strela ubila kravo.** Med predvčerajšnjim popoldanskim nalivom je večkrat udarila strela, ki je ubila na Temu kravo posestnice Helene Dobinger, baš ko je gnal pastir živino pred nevihto domov. Posestnica ima okrog 2000 Din škode.

u— **Drava izroča svoje žrtve.** Pri Sv. Marijeti nižje Ptuj je Drava naplavlila truplo 15letnega medicinskega vajenca Ivana Vogrina, ki je pred kratkim utonil pri kopanju v Mariboru. Pokopali ga bodo na tamonjem pokopališču.

u— **Tleča treska v žitnem snopu.** Studenjski požigalec še vedno razburja prebivalstvo. V torek popoldne je hčerka posestnika Kolnika opazila tlečo tresko v kupu snopja, ki je bilo pripravljeno za mlačvo. Takoj je obvestila domače, ki so se pravočasno preprečili večjo požarno nesrečo. Obveščeni pa so bili tudi studenjski orožniki, ki že daji časa z vso vsemu zaslužnjo zločinskega požigalca.

u— **Ogenj.** V Zdencah je v ponedeljek zvečer izbruhnil ogenj v gospodarskem poslopju posestnika Franca Perica. Ogenj se je naglo razširil in so plameni na mah objeli tudi poleg stoječo stanovanjsko hišo. Oboje, gospodarsko poslopje in stanovanjska hiša, je pogorelo do tal. Škoda, ki je deloma krita z zavarovalnico, je precejšnja. Gasilci, ki so prišli na pomoč, niso mogli stopiti v akcijo zaradi pomanjkanja vode.

u— **Velik požar v Vuzenici.** V noči na sredo je nastal v gospodarskem poslopju gostilničarja Jeneršiča v Vuzenici požar, ki se je naglo razširil na vse bližnje objekte in tudi na stanovanjsko hišo. Na pomoč prispejli gasilci iz Vuzenice, Mute in Mariburga so rešili stanovanjsko hišo hujše katastrofe, dočim je gospodarsko poslopje z vsemi manjšimi objekti uničil ogenj do tal. Škoda je precej velika. Kako je požar nastal, se ne ve. Pri reševanju se je hudo ponesrečila prejšnja lastnica gostilne Marjia Sebert na katero se je zrušil zid in jo tako hudo poškodoval, da so jo morali takoj prepejati v bolnišnico.

u— **Tikavanje Aleksandrove ceste** končano. Delavci mestnega gradbenega urada so te dni končali tikavanje Aleksandrove ceste od Grajskega trga do meje v Košakih. Cesta tudi v severnem delu mesta novo kce, ki pa bo še lepše, ko bodo urejeni in asfaltirani tudi hodniki na obeh straneh. Tikavanje Aleksandrove ceste je stalo občini nad 4 milijone dinarjev.

Iz Kamnika

u— **Slovo priljubljenega oficirja.** Od Kamnika se poslovja podpolkov. g. Anton Sabčan, ki je bil pred kratkim po polni službeni dobi upokojen. Točno pred desetimi leti je nastopil službo v kamniški smodnišnici kot šef produkcije razstavljen. Bil je izredno priljubljen med delavstvom, ki ga bo ohranilo v trajnem in hvalečnem spominu, kot izvrstnega družabnika pa ga bomo vsi pogrešali. Upamo, da g. podpolkovnik Sabčan po preselitvi v Ljubljano ne bo pozabil na naš Kamnik in bo večkrat prišel v našo sred.

u— **Volitve v Lukovici.** Kraji ob veliki državni cesti od Domžal proti Črnuemu grabnu so znani po svoji lepoti. Ko se je še ves osebnosti in tovarni promet pomikal po tej dolini, so nastale ob široki cesti trdne veši z znameniti imeni Prevoze, Lukovica, Krašnja, Blagovica itd. Ndaleč od ceste je Brdo s sedežem sodišča in znano brdsko graščino, v kateri je živel in deloval pisatelj Janko Kernik. Vsi ti kraji so bili

Vi niste tako stari kakor izgledate. Zelite li pa izgledati mlajši kakor ste in se odlikovati z mladostno svežostjo polti, potem uporabljajte redno najnovejši blager kozmetike »HORMOLIN-KREMO-Paracel-sus« ki vsebuje potrebne hormone.

širjenje kulturnih slikov med Čehi in Slovaki. Vee kaže, da je vprašanje nadaljnje obstoja in nemotenega razvoja slovaške jezika in z njim zvezane samostojne slovaške književnosti rešeno vna hodi tudi s strani našelnih pristavev českoslovaškega narodnega in kulturnega edinstva. Pokazalo se je, da ideja narodnega edinstva nikakor ne zahteva jezikovne unifikacije. Se pred nekaj leti so na Českoslovaškem življano razpravljali o tem, ali naj se Čehi in Slovaki medsebojno prevajajo ali ne? (Razlike v besedišču in v slovnici ter pravopisu so znatno manjše nego med srbskohrvatskim in slovenskim pismenim jezikom.) Zmagalo je našlo, da vsak Slovak čita češke knjige in vsak Čeh slovaške. Za to je treba vedno dobre volje nego truda. V znamenju tega zdravega načela je bila sedaj ustanovljena prva slovaška knjižarna v Pragi.

O Hrvatih na Moravskem. Znano je, da v nekaterih vaseh na Moravskem biva še danes hrvatsko prebivalstvo. Prav letos namerava moravski Hrvatji proslaviti 350letnico prihoda svojih prednikov v sedanje kraje (1584—1984). Po dosedanjem nazoru jih je privedel na Moravsko Kristof P. Tyfenbach. V »Lidovih Novinah« z dne 1. t. m. pa je objavil Adolf Turek iz Brna izsledke svojih raziskavanj, ki se nekoliko drugače od dosedanjih nazorov četrpav se v virih, ki so razpolago, ne omenja čke naselilve Hrvat na Moravkem, je Turk uspešno našel potrebni material, ki omogoča točnejše datiranje. Po Turku so se naselili Hrvatje v Frlehih in drugih vaseh kratko pred 16.

že v jeseni povezani v veliko in lepo okroženo občinu Lukovico, ki je bila druga največja občina v kamniškem srezu s 755 volilci. Spomladaj je bila občina Blagovica razdeljena. Čestitke so pripadle tulinjski občini. Blagovica pa Lukovici, ki ima zdaj nad 1000 volilcev. Volitve bi se imele vršiti že 8. julija, pa so bile preložene na to nedeljo. Ker se zaradi trolglovnosti nekaterih, ki bi se še vedno radi ali opozicijo, ni posrečilo doseči sporazuma za sestavo kompromisne liste, sta vloženi dve listi. Na nacionalni je nosilec posestnik g. Novak iz St. Vida pri Lukovici.

ka— Desetletnica ustanovitve bo praznovala v nedeljo agilno gasilno društvo v Nevljah z lepo in zanimivo prireditvijo, ki bo tudi Kamničanom dobrodošlo razvedrilo.

Iz Novega mesta

n— Resne skrbi vinogradnikov. Izredno spremenljivo vreme, ki vlada v našem kraju že precej časa, je občno prizadelo po naših vinogradih predvsem trsje, ki je v mnogih krajih podleglo palcu. Pri zgodnjih vrstah pa se je pojavila že tudi plesnoba. Ti dve najhujši uničevalki vinogradov povzročata resne skrbi našim vinogradnikom, ki so živeli v nadi, da bo letošnji pridelek silil onemu, ki ga omenja stoletna pratika.

n— Sreski kmetijski odbor poziva vse one kmetijske fante in dekleta, ki namravajo obiskovati Kmetijsko šolo na Grmu, ali pa gospodinjstvo šolo v Mali Loki, da vložijo na odbor prošnje za denarne podpore, ki jih bo odbor podeljeval gojencem ter dveh zavodov.

n— Na pokrajinski sokolski zlet v Zagreb bo vozil v nedeljo jutraj od Trga

kraljeviča Petra avtobus, za katerega sprejema vse prijave iz prijaznosti edinele podružnice »Jutra«, Ljubljanska cesta 4, telefon 26.

n— Igralce državne razredne loterije opozarjamo, da so srečke zadnjega razreda 26. kola že dospele. Srečke se morajo dvigniti najkasneje do 5. t. m. v podružnici »Jutra«.

Iz Prekmurja

pm— Turniški shod pred sodiščem. Meseca maja je imel narodni poslanec g. Hajdinjak shod v Turnišču. Ze pred shodom so prijatelji opozarjali g. poslance, da se nekaj pripravi. Res se je pojavil na zboru takoj po otvoritvi dr. Klar z močno grupo prijateljev. Na vsak način je skušal shod razbiti in napovedal je za skoraj bojevniki shod. Začel je zelo ostro napadati stranko, njen sreski odbor in zlasti še gopoda poslance. Poslanec g. Hajdinjak je vložil tožbo proti dr. Klaru, ki je bil te dni obsojen pri tukajšnjem sodišču na 7 dni zapora in 600 Din denarne kazni pogojno na dve leti. — V drugi tožbi, ki jo je vložil predsednik občine g. Muhvič zaradi razžaljenja časti, pa je bil dr. Klar oproščen.

pm— Ustanovitev občinske organizacije JNS v Beltinju. V nedeljo 5. t. m. bo ustanovljena v Beltinju občinska organizacija JNS iz sedanjih krajevnih organizacij Beltinca, Bratonce, Gančani, Lipovci. Doklečje in Izakovci. Na zboru bosta poročala g. poslanca Hajdinjak in sreski tajnik g. Horvat in po možnosti še kateri član sreskega odbora. Vsi somišljeniki so vabljeni.

Gospodarstvo

Novi kompenzacijski sporazum z Grčijo

V sredo je bil v Beogradu v trgovinskem ministru podpisani novi trgovinski kompenzacijski sporazum med našo državo in republiko Grčijo, ki ga je za našo kraljevino podpisal minister za trgovino in industrijo g. Jurij Demetrovič, za republiko Grčijo pa grški poslanik v Beogradu g. Leon Melas. Novi sporazum, ki je stopil 2. avgusta v veljavo, predstavlja podaljšanje dopolnilnega sporazuma od 20. julija 1933, ki je 1. avgusta izbrl veljavo; sklenjen je za eno leto (do 31. julija 1935).

Novi trgovinski in kompenzacijski sporazum z Grčijo se nanaša predvsem na uređitev plačilnega prometa za medsebojno trgovino. Po določbah tega sporazuma se bodo terjatve, ki izvirajo od izvoza jugoslovenskega blaga v Grčijo, regulirale v času od 1. avgusta t. l. do 31. julija 1935 na ta način, da se bo kompenzirala polovica vrednosti jugoslovenskega izvoza z uvozom grškega blaga; od druge polovice, ki ne pride v poštev za kompenzacijo, pa bo Grčija plačala 40% v svobodnih devizah, 60% pa v vezanih terjativah v Grčiji.

Ureditev obveznosti grških uvoznikov na splošno našim uvoznikom je urejena tako, da bo grški uvoznik položil protivrednost uvoženega blaga v drahmah pri Grški banki, ki bo za polovico vrednosti uvoženega jugoslovenskega blaga izdala na ime jugoslovenskega izvoznika in po njegovi naredbi kompenzacijske bone na pokaz, brez obresti, za ustrežajočo vrednost. Ti kompenzacijski boni, ki se lahko prenašajo z indosamentom, se bodo uporabljali za plačanje grškega blaga, ki se uvozi v Jugoslavijo.

Za drugo polovico zneska fakture za izvozeno blago v Grčijo bo Grška banka izdala na našo Narodno banko po naredbi jugoslovenskega izvoznika ček v svobodnih dinarjih v višini 40% te proste polovice, ki se ne kompenzira. Ostalih 60% pa bo Grška banka priznala naši Narodni banki za račun istega izvoznika na posebnem vezanem računu pri Grški banki v Solunu, ki se bo prav tako vodil v dinarjih. Terjatve, ki bodo nastale na tem specialnem vezanem računu, bo naša Narodna banka lahko mobilizirala na dva načina. Odstopila bo lahko za vezane terjatve katerikoli tretji državi, ki je v odnosu banknega kliringa z Grčijo. Ta račun pa se bo lahko mobiliziral tudi na ta način, da se bodo vezana grška dobitstva v Nemčiji pri Reichsbanki lahko prenesla v korist Narodne banke kraljevine Jugoslavije. To pomeni, da bo Grčija za odplačilo svoje obveznosti po teh vezanih terjativah odstopila naši Narodni banki vezane marke, ki jih bo naša Narodna banka lahko uporabila za svoj lastni račun (to je za izravnavo eventualnega salda jugoslovensko-nemškega kliringa v naše breme), ali pa jih bo lahko uporabila za račun kakor tretje države, ki ima z Nemčijo klirinški plačilni promet, ki izkazuje saldo v korist Nemčije. V tem poslednjem slučaju bo Grška banka po navodilih in na račun naše Narodne banke neposredno izvršila potrebne prenosne. Obračuni na vezanem računu naše Narodne banke pri Grški banki se bodo izvršili po sporazumno ugotovljenem tečaju na bazi paritet dnevnih tečajev curške borze.

tom 1538., torej ob istem času, ko so Hrvatje naselili Poštorno in Chárvaleko Novo Ves na Valtickem (do prevrata Nijze Avstrijske). Do danes so se ohranili Hrvatje eamo v Dobrem polju in Novem Pterovu, kamor so prispeli v letih 1570—72, in v Frelichovu, kjer so se naselili že pred l. 1570. Leto 1564. potem takem ni zgodovinske pravila letnica prihoda Hrvatov na Moravsko.

»Pradono nevesto bodo najbrž v februarju prihodnja leta uprizarili v milanski Scali.

Reportažni roman o Staviskem je spisal češki novinar Eduard Baes. Izdal ga je z naslovom »Divoky život Alexandra Stavického pri Borovem v Pragi.

Povsod isto mišljenje: pomagaj zares!

Prhljaj izgine! Lasje prenehajo izpadati! Lasje spet rastejo!

Trilysin

BIOLOGIČNI TOČNIK ZA LASJE

Obvezno zavarovanje prevoznih podjetij

Na osnovi zakona o obrti je trgovinski minister g. Jurij Demetrovič izdal pravilnik o obveznem zavarovanju prevoznih podjetij, ki določa med drugim naslednje: Obvezno zavarovanje prevoznih podjetij se bo izvršilo enotno za vse kraljevino in bo obsegalo zavarovanje proti posledicam zakonite odgovornosti (zakonite dolžnosti jamstva) prevoznih podjetij. To zavarovanje se nanaša na podjetja za redni prevoz potnikov z motornimi vozili (čl. 60., odst. 1., točka 25. zakona o obrti). Zavarovanje proti posledicam zakonite odgovornosti prevoznih podjetij obsega povračilo onih odškodnin, ki jih je prevozno podjetje (njihovi nameščenci) dolžno dati tretjim osebam (potnikom ali pasantom) na osnovi zakonskih predpisov o povračilu škode ali na osnovi jamstvenih izjav, in sicer za smrt, za telesne poškodbe, za poškodbe zdravja, ali za poškodbe tujega lastništva, ki so bile povzročene pri izvrševanju prevoza.

Zavarovanje se ima prožiti najmanj do sledečih zneskov: a) do 25.000 Din v primeru, da se pri eni nesreči poškoduje ali da umre ena oseba; b) do 400.000 Din, kadar pri eni nesreči umre ali se poškoduje več oseb (primer katastrofe), pa tudi v tem primeru največ do 25.000 Din za posamezno osebo, poškodovano ali usmrčeno pri isti nesreči; c) do 30.000 Din za primer poškodovanja tujih stvari ali živali in potne priljage o priliki ene nesreči; do 500 Din pa za primer izgube izročene potniške priljage ene osebe.

Zavarovanje v smislu predpisov tega pravilnika bodo prevozna podjetja izvedla pri zavarovalnih zavodih v naši državi, in to na osnovi splošnih pogojev zavarovanja, odo-

branih od trgovinskega ministarstva in najmanj v zori določenem obsegu. Prevozna podjetja ne bodo mogla pričeti s prometom, dokler ne bodo izvedla svoj imenovanega zavarovanja. Prevozna podjetja, ki v trenutku uveljavljanja tega pravilnika že vrše promet, morajo v smislu tega pravilnika izvesti zavarovanje najdalje v roku 30 dni po uveljavljanju tega pravilnika in morajo o izvršenem zavarovanju predložiti dokaze pristojni banški upravi. Oddelek za trgovino, obrt in industrijo. Prevozna podjetja, ki so že zavarovana na osnovi banovinskih ali mestnih ali drugih zakonskih predpisov, so dolžna, da to zavarovanje prilagode predpisom tega pravilnika prav tako v roku 30 dni in da o tem predložijo dokaze pristojni banški upravi.

Zavarovalni zavodi, ki bodo sprejeli zavarovanje po tem pravilniku, bodo morali od 1. avg. 1935 naprej staviti 10 odst. pobranih kosmatih premij na razpolago trgovinskemu ministru (za pospeševanje turizma v smislu čl. 82. l. odst. zak. o obrti). Od podjetja neplačane premije se bodo zavarovalnici izplačevale iz kavcije podjetja po čl. 82. zakona o obrti. Prestopki proti temu pravilniku se bodo kaznovali z denarno kaznijo od 200 — 10.000 Din. Ta pravilnik je objavljen v »Službenih Novinah« od 1. avgusta in je tega dne dobil obvezno moč, dočim so prenehale veljati vse dosedanje navedbe glede obveznega zavarovanja prevoznih podjetij.

Istočasno je trgovinski minister predpisal še splošne pogoje za zavarovanje zakonske dolžnosti jamstva podjetij za prevoz potnikov z motornimi vozili, ki so prav tako objavljeni v Službenih Novinah 1. avgusta.

Radost na graku in solncu vam daje NIVEA

Pred solnčenjem morate svoje telo drgniti z Nivea kremo ali Nivea oljem. S tem zmanjšate nevarnost solnčarice a dobite obnem prekrasno bronasto barvo kože.

NIVEA na graku in solncu!

Naša trgovina s posameznimi državami

Generalna direkcija carin je sedaj objavila podatke o naši zunanji trgovini v prvem letošnjem polletju, in sicer glede uvoza in izvoza najvažnejših predmetov, kakor tudi glede razdelitve uvoza in uvoza na posamezne države.

Pri našem izvozu je nadalje v prvem mestu Italija, ki je letos v prvem polletju prevzela 25,3 odst. vsega našega izvoza (lani 23,8 odst., predlanski 26,2 odst.). Na drugem mestu je sicer ostala Avstrija, toda delež našega izvoza v Avstrijo se je zmanjšal na 17,8 odst. (lani 23,7); na tretjem mestu je Nemčija z 12,8 odst. (lani 13,6) in na četrtem Češkoslovaška s 6,6 odstotkov (lani 6,3 odst., predlanski 13,0). Tudi pri uvozu je nadalje na prvem mestu Italija, od koder smo uvozili 16,1 odst. vsega našega uvoza (lani 16,2, predlanski 11,8). Nemčija, ki je bila lani na tretjem mestu, je letos zopet prišla na drugo mesto z deležem 14,0 odst. (lani 12,8, predlanski 18,8). Avstrija pa je prišla na tretje mesto z deležem 12,4 odst. (lani 15,8, predlanski 12,6). Češkoslovaška je ostala na četrtem mestu, vendar se je njen delež zmanjšal na 11,0 odst. (lani 12,2, predlanski 16,3 odst.).

Naša trgovina s Italijo.

Naša trgovinska bilanca s Italijo se je v prvem polletju zadnjih let razvijala takole (v milijonih Din):

	Izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1932.	359,3	164,2	+195,1
prvo pol. 1933.	341,6	209,8	+131,8
prvo pol. 1934.	402,4	282,5	+119,9

Naš izvoz v Italijo, ki je lani v prvem polletju nasproti prejšnjemu letu še nekoliko popustil, se je letos dvignil za okrog 60 milijonov. Naš uvoz iz Italije pa se zadnja leta stalno dviga, kar ima za posledico, da je letos nazivlj večjemu izvozu aktivnost naše trgovinske bilance s to državo ponovno nazadovala. V primeri s prvim polletjem 1932. je bil letos naš izvoz v Italijo le za 12 odst. večji, dočim se je v istem razdobju naš uvoz iz Italije dvignil za nič manj kakor 72 odst.

Nazadovanje izvoza v Avstrijo.

Dočim se je naš izvoz letos v prometu z vsemi važnejšimi državami dvignil, se je izvoz v Avstrijo skrčil, medtem ko je istočasno uvoz iz Avstrije narasel. Posledica tega razvoja je zmanjšanje naše aktivnosti v prometu z Avstrijo. Naša trgovina z Avstrijo se je v prvem polletju zadnjih let razvijala takole (v milijonih Din):

	Izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1932.	243,8	174,7	+69,1
prvo pol. 1933.	340,3	204,7	+135,6
prvo pol. 1934.	283,3	216,3	+67,0

Kakor nam kažejo grnje številke, se je lanska precejšnja aktivnost naše trgovine z Avstrijo, ki je dajala Avstriji mnogo povoda za pritožbe, letos sama po sebi zmanjšala na polovico, ker je naš izvoz v Avstrijo nazadovl za 17 odst., dočim se je naš uvoz iz Avstrije dvignil za 6 odst.

Trgovinska bilanca z Nemčijo.

Pri prometu z Nemčijo opažamo povečanje našega izvoza za 4 odst., pri čemer pa se je uvoz znatno dvignil, in sicer za 48 odst., kakor je razvidno iz naslednje primerjave (v milijonih Din):

	Izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1932.	137,0	260,8	-123,8
prvo pol. 1933.	195,1	165,8	+29,3
prvo pol. 1934.	203,2	245,2	-42,0

Naš izvoz v Nemčijo se je zadnja leta stalno dvigal, naš uvoz, ki je lani precej popustil pa je letos zopet narasel, tako da smo letos imeli v prvem polletju za 42 milijonov Din pasivno bilanco, dočim je bila lani bilanca v prvem polletju aktivna.

Povečana pasivnost v prometu s Češkoslovaško.

Naš izvoz v Češkoslovaško je letos v prvem polletju sicer nekoliko narasel, v znatnejši meri pa se je dvignil uvoz, kar je povzročilo povečanje pasivnosti, kakor sledi (v milijonih Din):

	Izvoz	uvoz	saldo
prvo pol. 1932.	178,8	226,3	-47,5
prvo pol. 1933.	91,0	158,0	-67,0
prvo pol. 1934.	103,0	193,1	-90,1

Kakor je pričakovati, se bo naš izvoz v Češkoslovaško letos v drugem polletju precej povečal, tako da je verjetno, da bo bilanca do konca leta vsaj izravnana kakor

lani, ko je v drugem polletju postala aktivna.

Promet z ostalimi državami.

Prav razveseljivo se v zadnjih letih razvijal naš izvoz v Zedinjene države, ki se je dvignil od 13,4 milijona Din v prvem polletju 1933. odnosno 29,5 milijona Din v lanskem prvem polletju na 93,7 milijona Din v letošnjem prvem polletju. Čeprav se je istočasno uvoz dvignil od 71,1 milijona dinarjev v prvem polletju predlanskega leta na 115 milijonov v letošnjem prvem polletju, je vendar sprito silno narasla izvoza pasivnost naše trgovinske bilance z Zedinjenimi državami padla od 57,8 na 21,3 milijona Din.

Podoben razvoj kaže tudi naš izvoz v Belgijo, ki se je v zadnjih letih podvojil in je znašal letos v prvem polletju 80,6 milijona Din (lani 46,6, predl. 40,8), dočim se je uvoz dvignil na 32,2 milijona Din (lani 12,8, 17,0), tako da imamo z Belgijo letos za 48,4 milijona Din aktivno bilanco.

Naša trgovinska bilanca z Madžarsko, ki je bila lani za 4,9 milijona Din pasivna, je bila letos aktivna za 20,7 milijona Din, ker se je izvoz dvignil na 66,9 milijona Din (lani 49,2), dočim je uvoz padel na 46,2 milijona Din (lani 54,1). Tudi s Švico smo imeli letos v prvem polletju za 18,1 milijona Din aktivno bilanco; izvoz se je dvignil na 60,2 milijona Din (lani 50,3, predl. 27,3), uvoz pa je narasel na 42,1 milijona Din (31,6, 39,1). Naš izvoz v Grčijo je zadnja leta precej stabilen in je letos znašal 53,2 milijona Din (46,8, 52,2); glede na uvedbo kompenzacijskega prometa pa je narasel zadnja leta naš uvoz iz Grčije, ki je letos znašal 21,3 milijona Din (16,5, 8,9). Podobno je tudi prizadevanje Španije za delno izravnavo uvoza in izvoza pripomoglo do tega, da se je nekoliko povečal naš uvoz iz Španije, ki je letos znašal 10,7 milijona dinarjev (4,1, 4,4), povečal pa se je tudi naš izvoz v Španijo na 34,0 milijona Din (18,1, 20,0). Seveda imamo s Španijo še vedno precej aktivno trgovinsko bilanco.

Neugodno se nadalje razvijala naša trgovinska bilanca z Anglijo, ki je bila letos nadalje pasivna za 12,3 milijona Din, čeprav se je naš izvoz v Anglijo nasproti lanskemu letu več kakor podvojil in je znašal 56,7 milijona Din (23,4, 18,1); istočasno pa se je znatno dvignil naš uvoz na 178,5 milijona Din (144,4, 102,2). Prav tako je nadalje pasivna naša trgovinska bilanca s Francijo, in sicer za 55,2 milijona dinarjev, pri izvozu, ki je padel na 17,0 milijona Din (lani 33,3) in pri uvozu, ki je narasel na 72,2 milijona Din (50,5). Potrojl se je zadnja leta naš uvoz iz Britske Indije, ki je letos znašal 71,4 milijona Din pri malenkostnem izvozu 4,1 milijona Din. Lani aktivna bilanca s Poljsko pa je letos postala precej pasivna, ker je izvoz padel na eno tretjino (od 23,7 na 7,4), dočim se je uvoz iz Poljske več kakor podvojil in se je dvignil od 15,5 na 37,8 milijona Din.

Izgledi za vinsko letino

Nagle vremenske izpremembe ne prinesejo nikoli nič dobrega. Lansko moko in pozno leto in letošnja zgodnja pomlad s sušo sta imela že posledice za donosnost kmetijskih pridelkov po vsem svetu. Vremensolovci pravijo, da so temu vzrok solnčne pege in da smo v periodi teh peg, ki bo trajala do leta 1938. Slaba tolažba, toda kdo naj to ve vnaprej.

Kar se vinske letine tiče, nam je znano iz starih zapisov, da v desetletnem povprečju smemo računati s samo tremi prav dobrimi vinskimi letinami, sedem pa jih odpade na prav slabe, slabe in morda na katero dobro. Leto 1930., 1931., in 1932. smo imeli kakovostno in količinsko prav dobre vinske letine. Lanska je bila kakovostno in količinsko slaba. To je umljivo, ker se je vinska trta v predhodnih treh letih izčrpala, vreme pa je lani tudi prav nič ni ugažalo Vemo, da se rod zasnuje v posebnih trtnih popkih že v prejšnjem letu. Cim ugodnejši talni in vremenski pogoji vladajo, tem ugodnejši so izgledi za bodočo vinsko letino. Lansko leto je bilo mokrotno in pozno, temperatura je v jeseni zgodaj padla pod ničlo, listje je rano odpadlo, vinska trta zaradi tega ni mogla docela dozoreti. Iz vseh teh okoliščin smo mogli sklepati, da prihodnja (letošnja) vinska letina ne bo obilna.

Zaradi gospodarske stiske, ki se med drugim izraža v tem, da tudi vinogradniki nimajo denarja, imamo dosti do skrajnosti zamernih inimovnosti, ki od leta do leta bolj pešajo, ker njih nega ni taka, kakor bi morala biti. Pomanjkljivo obdelovanje in gojenje zemlje in nezadostno pokončevanje boleznih in škodljivcev, se pri nobeni drugi kmetijski panogi ne masčuje tako občutno, kakor ravno pri vinogradništvu. Velika večina naših vinogradov je že ostarela in ravno pri teh vinogradih najprej opazimo nepopolno nazadovanje. Povrh tega pa imamo še slabe vinske cene in težave pri prodaji vina, ki osobito večjemu vinogradniku ne dopuščajo, da bi prišel pravočasno do potrebne obratnega kapitala v dovoljni višini.

Naši stari pred 30 — 40 leti obnovljeni vinogradi kažejo letos torej bolj slabo, ne dosti boljše nego lani. Novi nasadi, katerih pa ni mnogo, kažejo boljše, nekateri celo prav lepo. V nekaterih krajih je vinograde več ali manj poškodovala toča, tam so seveda izgledi še slabši. Zato bi bilo umestno, da se prizadevajo nuditi primerna pomoč iz javnih sredstev in se jim odpiše zemljarina z dokladami vred.

Ker starih vinskih zalog ni veliko in kar jih je, bodo komaj zadostovale do časa, ko bo letošnje novo vino sposobno za potrošnjo, bodo cene vino ostale na ušesdanji višini. Z ozirom na zgodnjo letino vo grozdje letos zgodaj zrelo in če ne bomo pregodaj brali bo kakovost vinskega pridelka odlična, kar vinogradnike opravičuje, da zahtevajo za svoj pridelok višjo ceno kakor zadnja leta.

Potek letošnjega vremena je za razvoj vinske trte zelo ugoden. Les se je krasno razvil, rod pri prihodnje leto se bo, kakor se zdi zasnavjal pod ugodnimi pogoji. Zaradi zgodnje letine je mogoče, da bo trta v jeseni popolnoma dozorela in tako smemo upati na bogato vinsko letino vsaj v prihodnjem letu 1935.

Gospodarske vesti

= Kontingenti za naš izvoz kornuše v Francijo. Francoska vlada je za tretjo četrtino letošnjega leta odredila za izvoz kornuše iz Jugoslavije kontingent v višini 500 vagonov. Enak kontingent je dodelila Madžarski, Argentini pa je priznala kontingent 750 vagonov in Rumuniji 300 vagonov.

= Prodaja. Dne 14. t. m. se bo vršila pri komandi dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani javna ustmena licitacija glede prodaje 1227 kg raznih krp od stare obleke in 229 parov starih čevljev.

= Oddaja sakupa novozgrajene kalodvorske restavracije na postaji Rakak se bo vršila potom pisemnih ponudb, ki jih je predložilo do 10. t. m. direkciji državnih železnic v Ljubljani.

Borze

2. avgusta.

Na ljubljanski borzi so ofiicijlno tečaji deviz ostali danes skoro brez sprememb. V privatnem kliringu pa se opaža nadaljnje popuščanje tečajev. Avstrijski šilingi so na ljubljanski borzi popustili na 8,20 — 8,40 (v Zagrebu je bil promet po 8,1550, v Beogradu tečaj 8,07 — 8,17), angleški funti pa na 227 — 228,60 (v Zagrebu je bil zaključek po 227,40). Španske pezete so se v Zagrebu nudile po 6,20, grški boni pa po 28,50.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda za malenkost popravila in je bila za kaseo zaključena po 318 (v Beogradu po 317), za december pa po 320 in 321. V ostalem je prišlo do zaključka v 6% begluških obveznicah po 58.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2297,92 — 2300,28, Berlin 1313,47 — 1324,27, Bruselj 797,18 do 800,12, Curth 1108,35 — 1113,85, London 170,69 — 172,29, New York 3372,16 — 3400,42, Pariz 224,07 — 225,19, Praga 141,01 — 141,87, Trst 290,74 — 293,14 (premijsa 28,5%). Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8,30 do 8,40.

Zagreb. Amsterdam 2297,92 — 2300,28, Berlin 1313,47 — 1324,27, Bruselj 797,18 do 801,12, London 170,69 — 172,29, Milan 290,74 do 298,14, New York ček 3372,16 — 3400,42, Pariz 224,07 — 225,19, Praga 141,01 — 141,87, Curth 1108,35 — 1113,85.

Curth. Pariz 20,2175, London 15,44, New York 306,75, Bruselj 71,9750, Milan 26,28, Madrid 41,90, Amsterdam 207,45, Berlin 118,50, Družaj 57,15, Stockholm 79,60, Oslo 77,55, København 68,95, Praga 12,73, Varšava 57,95, Bukarešta 3,05.

Dunaj. (Tečaj v priv. kliringu). Beograd 11,90, London 27,16, Milan 46,14, New York 588,47, Pariz 86,56, Praga 21,73, Curth 175,88, 100 S v zlatu 128.

Elekti.

Ljubljana. Vojna škoda 315 — 317, 7% investicijsko 71 — 72, 8% Blair 65 — 66, 7% Blair 58 — 58,50, 7% Drž. hipotekarna banka 68 — 69, 4% agrarne: 38 — 39, 6% begluške 55 — 56.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 318 — 319, za september 318 — 320, za december 320 — 321, 7% investicijsko 71 do 72,50, 4% agrarne 39,50 den., 7% Blair 68 — 69, 5% Blair 68,50, 7% Drž. hipotekarna banka 68 — 71, 6% begluške 56 — 58,50; delnice: Priv. agrarna banka 216 — 220, Sečerska Osejke 115 — 130, Trbovlje 90 bl.

Beograd. Vojna škoda 318 — 319 (317 zakl.), za oktober 324 bl., za november 322,50 — 323 (323, 322,50), za december 323 den., 7% investicijsko 71 — 72 (71,25), 4% agrarne 38,25 — 39, 6% begluške 57 do 57,25 (57,25, 56,30), za december 57,25 do 57,50 (57,25). 8% Blair 68,50 — 70, 7% Blair 59,25 — 60, 7% Drž. hipotekarna banka 69 bl., Narodna banka 4075 den. (4100). Priv. agrarna banka 218,50 — 220 (219, 217,50).

Strel na Luno

Fantastični načrti Piccardovega asistenta: izstrelek iz stratosfernega balona na Mesec

Neugodne vremenske prilike so že večkrat preprečile vzlet novega Piccardovega balona v stratosfero, a sedaj poročajo, da se bo izvršil na vsak način še pred sredino septembra. V zvezi s tem poročilom pa krožijo po Bruslju vesti o nenavadnem eksperimentu, ki ga bosta izvedla oba stratosferna letalca, znani Piccardov asistent Max Cosyns in njegov spremljevalec Neres van der Elst v višini 18.000 m. Izstreliti nameravata namreč raketo, ki naj bi dosegla Luno.

Podrobnosti o zgradbi te rakete in izstrelilne cevi držijo v tajnosti, vendar je bilo mogoče dognati vsaj nekaj. Raketa tehta brez pogonskega naboja komaj kilogram, je tedaj zelo majhna, preračunana pa je tako, da bo morala na vsak način doseči svoj smoter. Naboj se ne sproži ves na en mah, temveč v presledkih, tako da se

izvrši nova eksplozija vedno tedaj, ko začneja učinek prejšnje eksplozije ponehavati.

Zračni odpor v stratosferi je zelo majhen, tako da bi imela raketa v tem pogledu večje možnosti, da doseže Mesec, nego če bi jo izstrelili s tal. Tudi ni potrebno, da bi jo naboj poganjal do površine Meseca, temveč zadostuje, da doseže z njim tisto oddaljenost od naše premišine, kjer postaja privlačnost Lune večja nego zemeljska privlačnost in potegne raketo sama iz zemeljskega območja. Seveda pa je ta točka silno oddaljena od nas, ker je zemeljska privlačnost neprimerno večja nego privlačnost Meseca. Z navadnimi eksplozivi bi raketa ne prišla daleč ali pa bi jih morala imeti ogromne količine. Ker pa je naboj te rakete razmeroma majhen, sklepajo, da gre za novo razstrelivo ali pogonsko snov doslej neznanne moči. Vsekako je

moral prof. Piccard, ki velja za duševnega očeta te rakete, dobro premisliti in preračunati to stvar, drugače ne bi prišla v javnost. Piccard se bavi sicer z zelo fantastičnimi načrti, a znano je, da pri tem ne stopi nikoli z realnih tal. Gotovo mu je uspelo premagati vse tehnične težave.

Kakšen pomen ima poskus s to raketo, je neposvečenim ljudem popolnoma neznan. Gotovo je, da niti najboljši daljnogledi ne bodo mogli spremljati izstrelka na njegovi poti, ker je premajhen. Tako ne bomo bržkone nikoli zvedeli, ali je dosegel Luno. Vsekako je Piccard v svojih predavanjih opetovano naglašal, da je strel na Luno povsem možna stvar.

Ta strel v ostalem ni edina naloga novega stratosfernega poleta. Glavno zanimanje bo veljalo kakor doslej proučevanju kozmičnih žarkov.

Senzacionalna operacija

Po operaciji sive mrene vidi celo ultravijolično svetlobo

Neki dunajski astronom si je dal pred kratkim operirati sivo mreno. Operacija se je posrečila. Operirane vidi sedaj ultravijolično svetlobo, ki je ljudje ne razločimo s prostim očesom.

Operacija, ki sem jo izvršil, je dejal docent reporterjem, ki so ga obiskali, da bi izvedeli kakšne podrobnosti zdravnikovega postopka, »je čisto navadna operacija sive mrene. Posledice, ki se javljajo v tem, da vidi operirani pacient zdaj tudi spektralne barve, pa niso prvi primer te vrste. Slišal sem, da se je nekaj enakega primerilo tudi angleškemu dijaku, ki je preстал slično operacijo. Zato tudi ne morem verjeti, da se bo pri bolniku kaj spremenilo. Njegov vid zaradi tega fenomena prav nič ne trpi.

Možnost, da razloči ultravijolično svetlobo, pa je seveda zanj kot astronomu nedoglednega pomena. Kljub temu pa ne smemo tega dogodka precenjevati. Kajti sodobna znanost zahteva za vse trditve, najsi izvirajo še od takšnega učenjaka, dokazov. Zato bo moral astronom, ki mu je operacija ne le odpravila sivo mreno, temveč mu je dala še sposobnost, razločiti ultravijolično svetlobo, podvojiti svoje sile, da bo to, kar mu bodo pokazale njegove oči, potrdil s posnetki fotografske plošče.

Mnogi zdravniki so naziranj, da vidi človeško oko nepopolnejše od mnogih živali. O mravljah n. pr. trdijo, da vidijo celo Röntgenove žarke. Povsem upravičeno torej lahko verujemo, da je odkrila

operacija sive mrene pri dunajskem astronomu nekaj, kar je človeku morda dano, pa se tega ne zaveda. In v tem je pravi pomen te operacije.

Hedinova ekspedicija

Iz Urumčija, glavnega mesta Dzungarije, poročajo, da je tja prispela Hedinova ekspedicija, ki so ji, kakor znano, kitajske roparske tolpe v zadnjih mesecih delale velike ovire. Sven Hedin namerava kmalu naprej in kitajske oblasti so se obvezale, da bodo njegovo delo na vsej črti podpirale.

Surovo mleko in zobje

Preprosto sredstvo proti zobnemu gnitju, ki pa je spet nevarno za naše zdravje

Pariški zdravnik dr. A. Wilcken je napisal v neki francoski medicinski reviji zanimiv članek o preprostem sredstvu za zatiranje zobnega gnitja, ki je ena izmed najbolj razširjenih in neprijetnih bolezni. To sredstvo ni nič drugega nego surovo mleko, kar potrjujejo tudi raziskovanja ameriških in angleških zdravnikov.

Zobna gniloba ali karies je prava kulturna bolezen, ki ji zadnjih vzrokov še ne vemo. Se pred kratkim so mislili, da je v ozki zvezi z uživanjem sladkorja, a to se je izkazalo za neresnično. Znano je tudi, da ima apno velik pomen za ohranitev zob. Surovo mleko pa vsebuje vitamin D, ki je vezan na apno in ki mu pripisujejo velik pomen za razvoj zobovja. Pasterizirano ali prekuhanu mleko tega vitamina, žal, nima.

Neka angleška zdravnica je pred nedavnim v tej smeri preiskala več nego 2000 gnilih zob in je prišla do zaključka, da bi morali dajati surovo mleko otrokom že od prvega leta dalje. Če jim ga dajemo od četrtega leta dalje, ima to dober vpliv predvsem na zobe, ki ostanejo. Ameriški in angleški raziskovalci zahtevajo, da bi dajali

otrokom do 14. leta k vsaki trdni jedi nekaj surovega mleka. Po njem bi morala slediti oplaknitev ust z vodo, da se prepreči nastanek mlečne kisline, ki uničuje zobni email. Če bi na ta način spremenili človeško hrano, bi odpravili zobno gnilobo, ki je prava šiba človeškega rodu — pravi dr. Wilcken.

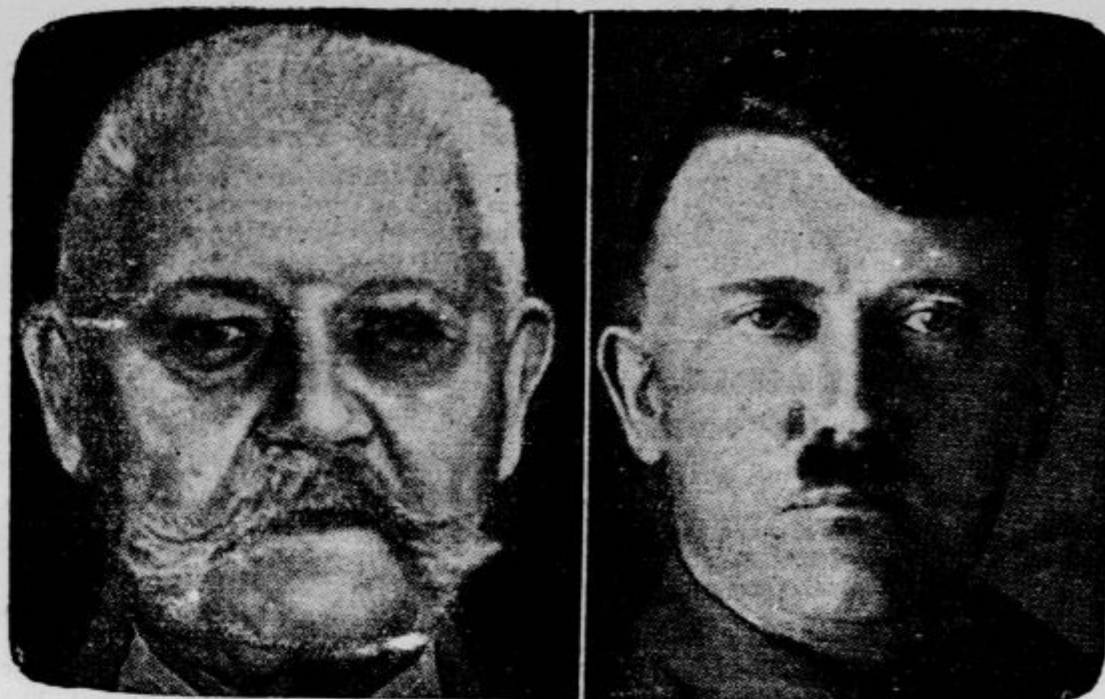
K temu bi bilo pač pripomniti, da gre uživati surovo mleko le tedaj, če smo absolutno gotovi, da ne izvira od bolnih krav. Te gotovosti pa ne moremo skoraj nikoli imeti in je zato kaj lahko mogoče, da se po takšnem mleku inficiramo z bacili jetike, legarja itd. Pripomniti bi pa bilo, da je mnogo vitaminov D tudi v ribjem olju, jajcih, siru in razni rastlinski hrani.

Preveč

Ko so kmetovalcu Mihaelu Prečulcu v Inoestiju blizu Bukarešte sporočili, da je njegova žena rodila četvorke, se je vesti tako prestrašil, da ga je zadela srčna kap in je pri priči umrl.

Hindenburg umrl

Njegov začasni naslednik državni kancelar Hitler

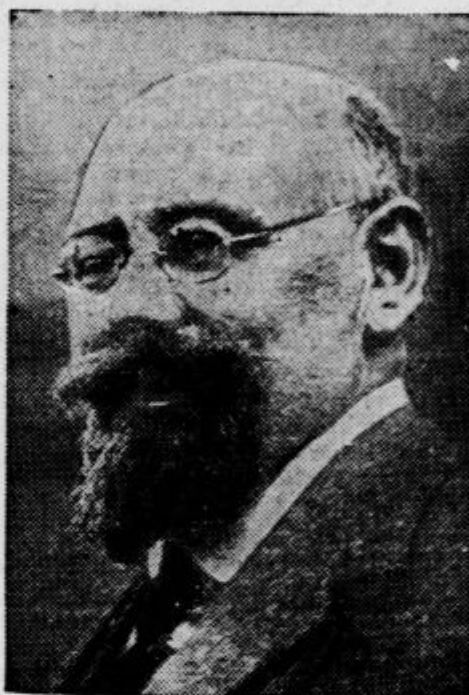

Maršal Hindenburg

Kancelar Hitler

Včeraj dopoldne ob 9. uri je preminul na gradu Nendek predsednik nemške republike Paul v. Beneckendorff und Hindenburg. — Na predvečer njegove smrti je bila seja nemške vlade na kateri je vlada sprejela ustavno določbo glede predsedniškega mesta nemške republike in sprejela zakon, po katerem se funkcije državnega predsednika združijo s funkcijami državnega kancelarja — Podrobnosti na 1. strani »Jutra«

Nove aretacije v Avstriji

Karl Renner, bivši kancelar socialne demokratske vlade in predsednik parlamenta, ki so ga še iz neznanih razlogov aretirali

Šef kriminalnega oddelka pri dunajskem policijskem ravnanstvu, je bil odstavljen in aretiran

Zevsova jama na Kreti

Italijanski arheolog prof. Marinatos je odkril v bližini kretskega mesta Arkulokorja ogromno podzemeljsko jamo.

To jamo so morali odkriti po njegovem mnenju prvič v letih 1550—1500 pred našim štetjem in jo potem proglasili za svetišče. To dokazujejo številne, zelo dragocene najdbe, med drugim 20 zlatih dvojnih zaponk in mnogo drugega zlatega špila.

Iz teh najdb sklepa Marinatos, da gre za jamo, ki so jo stari imenovali »dikteon antron« in v kateri je po mitoloških poročilih božica Rea skrila svojega sina Zeusa, da bi ga ne požrl oče Kronos.

Kriza v Bayreuthu

Letošnja operna sezona v Bayreuthu stoji v znamenju deficita. Vdova po pokojnem Siegfriedu Wagnerju je dala izjavo, da je Hitler prevzel jamstvo, da se bo pokrila deficit in državne blagajne. Inozemci so letošni skoraj popolnoma izostali. Skoro vsi inozemci so vrnil v Wagnerjeve gledališča prospekte v neodprtih nalepkah nazaj. Še pred dvema letoma so imeli v Bayreuthu 4000 inozemskih gostov, letos jih nimajo niti 600. Povprečna vstopnina k vsaki predstavi Wagnerjevih glasbenih dram znaša 500 Din naše veljave in kljub temu, da je obisk zadovoljiv, računa gledališka uprava s precejšnjim deficitom.

Srčna kap na plezalni turi

Iz Inomosta poročajo, da je zadela srčna kap na plezalni turi 30 letnega Herberta Koglerja, znanega tirolskega alpinista in plezalca. Kogler, ki je bil po poklicu bančni uradnik, je hotel preplezati Bettelwurmordhand pri Hallu na Tirolskem. Nastopil je s sorošcem dvema tovarišema. Pri plezanju pa je nenadoma občutil in obvisel na vrvi. Zdravniški pregled je ugotovil, da je plezalca zadela srčna kap.

Posledice shujševalne kure

Znana madžarska igralka Magda Bercezelly leži v nekem budimpeštanskem sanatoriju, kjer so jo morali zaradi njene dolgotrajne shujševalne kure operirati. Zdravniški konzilij je namreč ugotovil, da so se črevesa igralka tako stisnila, da je postala operacija neizogibno potrebna. Bercezellyeva visi zdaj med življenjem in smrtjo.

Posledice političnih zmešnjav v Avstriji

Italijanske čete kampirajo ob avstrijski meji na Brennerju

Ali sme opica kaditi?

Pariški sodišče je obravnavalo svojevrsten primer. Član društva za zaščito živali se je pritožil nad nekim glumačem, ki se je pred ljudmi produciral z opico na ta način, da je sedel z njo za skupno mizo, ji ponudil vina in na koncu še cigareto. Zdaj si morajo sodniki razbijati glavo v vprašanju, če sme opica kaditi ali ne. Parižani z napetostjo čakajo, kaj poreče sodišče k tej stvari.

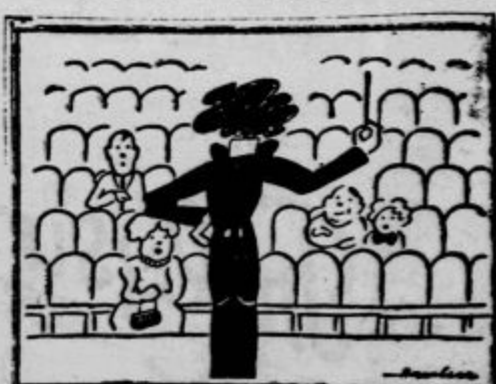
Kdo je operiral Dillingerja?

Sodišče v Idaho je aretiralo in zaprlo nekega Probascia, za katerega se je izvedelo, da je zašil in odstranil Dillingerju rane in brazgotine na obrazu, da se je bandit lahko skrival pred zasledovalci. Probascio je tako spretno spremenil banditovo vnanost, da bi ga po samem obrazu ne bilo mogoče spoznati nobenemu detektivu. Pri tem delu je možu pomagal še neki drugi ranocelnik, katerega imena pa ne morejo izvedeti in je v strahu pred oblastjo gotovo že davno pobral šila in kopita ter odšel drugam.

A NEKDOTA

Nekoč je rekel Degas Whistlerja: »Če ne bi bil genij, bi moral videti v vas najbolj smešnega človeka v Parizu.«

VSAM DAN ENA

»Da se lahko vsak prepriča o moji umetnosti, ki je brez vsake goljufije, naj stopi deset oseb iz občinstva na oder.«

Vstajenje mučeniškega mesta Ypres

Številna množica se je zbrala ob prihiti svečane otvoritve nove mestne hiše v Ypresu, ki so ga Nemci v svetovni vojni razdejali. Po svečanostih je položil belgijski kralj Leopold III. venec na spomenik vojnim žrtvam (Pravkar izšla številka tedenske revije »Življenje in svet« priobčuje lepo sliko obnovljenega mesta)

Žirafa in lev

Cherry Kearton je napisal novo knjigo o žirafah in življenju v afriški divjini. Iz knjige posnemamo naslednji odlomek o boju žirafe za svojega mladiča:

Lev je opazil pod skupino dreves čredo žiraf. Ker ni ta hip nič drugega na vidiku, se začne plaziti proti njej.

Žirafa je pet odraslih in poleg njih še ena zelo mlada. Lev ve: če se spravi v dir, jih ne bo več dočel; če pa puste mladiča ob stran, ga lahko zgrabi brez težave. In tako se plazí z namero, da bi ga odrezal po možnosti od odraslih žiraf. Mati je še pri njem in je sklonila glavo, da bi si odgnila nos ob nizko mravljišče. Hipoma se zdrzne in se zagleda v dvojico oči, ki žarijo izmed skopih bilk.

Čeprav ne more dati žirafa nobenega glasu od sebe, vedo ostale štiri takoj, da je nevarnost v bližini. In se spusti v beg. Za sekundo je videti, kakor da bi jim hotel slediti tudi mati žirafa. Potem pa se obrne k svojemu mladiču in poganzajoč ga pred seboj, skuša doseči ostale begunke, ki se izginjajo v daljave, tako hitro, kolikor ji dovoljujejo krajše noge mladiča. Neprestano pa se prestrašeno ozira nazaj.

Lev je sedaj opustil plazenje in skočil naprej.

Mati je razumela, da je beg nemogoč. Hitro se obrne in se postavi levu v bran. Z vso naglico zakrmarja mladiča s svojim gobcem tja, kjer je edino razmeroma varno, namreč pod svoj trebuh med sprednjimi in zadnjimi nogami.

Ko tako stoji na svojih tankih nogah, ni videti, da bi bila levu enakovreden nasprotnik. A ta se ji vendar ne približa več nego na 25 do 30 m. Obkroža je in ve: če ga zadene edino orožje, ki ga ima žirafa, kopto sprednje noge, tedaj je po njem. A po drugi strani je ne sm: niti za sekundo izpustiti iz oči, da ji ne da priložnosti naprej in ga zdrobiti s strašnim udarcem kopta.

Tako kroži okoli nje v stalnem pričakovanju trenutka, ko jo lahko presenet, ne da bi sam zašel v nevarnost. Toda žirafa ga tudi ne spusti iz oči, obrača se ž njim in med tem manevrom drži malega trdno pod svojim trebuhom.

Mati se nad večnim vrtenjem matere končno popolnoma zmede in stopi za trenutek iz svojega zavetišča. Sedaj je pravi

trenutek, si misli lev in se približa. V istem trenutku pa plane tudi žirafa naprej in sproži vanj svoj smrtonosni udarec. Za las ga je zgrešila. Hitro se zbere in preden more lev izkoristiti trenutno zmedo v njenem ravnotežju, je že spet nad svojim mladičem in v obrambnem položaju.

Kakšna ura strahu za mladiča! Neprestano vidi levo, ki ju obkroža in jima odrezuje pot, čuje njegovo strašno renčanje in ga poleg tega muči in meša neprestano vrtenje matere, ki ga nežno suva, če se noče vrteti ž njo. Z grozo gleda med njimi sprednjimi nogami na levo.

Tako mine ura. Mati je ostala neutrudno v svojem obrambnem položaju, vrtil se, ne prehitro, ne prepočasi in sprevidela vsako namero roparjevo za nenaden napad. A sonce pripeka čedalje huje, lev popušča. V nekem hipu se ustavi, kakor da premišljuje, ali naj se počene v žirafa. Potem pa jo spet počasi obkroža, a pogled mu ne sledi več z isto gotovostjo njenim gibom. In nenadoma jo ostavi. Ne da bi se en samkrat ozrl nazaj, se odpravi na pot domov.

Žirafa še malo počaka, da ji izgine izpred oči, potem sklone svoj dolgi vrat, da usmeri malega v pravo smer. In počasi in mirno se odpravi oba po svoji poti — za tovarišicami.

Toča

skrivnostna, v poletni vročini iznenada porojena ledena zrna povzročajo ogromno škodo

Ljubljana, 2. avgusta.

V vročem poletju, ko skoraj ne mine dan ne da bi časopisi zabeležili vest o velikem pustošenju, kljub vsemu napredku znanosti nepremagljive prasile našega ozračja toče, se pogostokrat spominjam prvih dečjih let svoje mladosti. V jasnem avgustovem popoldnevu je bila naju z materjo iznenada presenetila na njeni toči, ki me je vsega preplašena, bežečega proti domu pošteno oklestila po glavi. Strašno je bilo tisto, komaj deset minut trajajoče divjanje ko oreh debelih ledenih kristalov, ki so ob drugod jasnem nebu in sončni pripeki na okolnih hriboh le v ozkem pasu pomandrali ves, še itak skromni pridelek rudarskega mesta. Prvič v svojem škričnem življenju sem bil priča orjaške igre prirode. Ne vedoč, kaj naj pomeni med votlim grmenjem silovitih udar viharja, ki je v hipu strl šipe na oknu in nasul v sobo na debelo točo, sem se instinktivno, jokajoč pognal na peč.

snežnega, gomoljastega jedra nazivali številnejši prozornější ledeni ovoji, katerih vsak je najbrž nastal zaradi spojitve večih, ledenomrzlih vodnih kapljic.

Poudarjamo, da pravi vzroki ostroga dejanskega procesa nastajanja toče znanosti še danes ni povsem znan. Mnogo je bilo in je še mnenj, z registriranimi baloni so le dognali, da se toča lažje pojavlja v toplejših ko hladnejših mesecih. Zrak namreč lahko usrka čim več vlage, čim bolj je segret. V pozni topli pomladi, kakršna je bila prav letos, in v vročem poletju izpuhneva zemlja ogromne množine segretega zraka v višje ležeče, hladnejše plasti ozračja, pri čemer se stvarjajo prvi pogoji za nastanek ledenega zrna. Kako z lahko se dviga segreti talni zrak kvišku, opazimo kaj lahko v vročih poletnih dneh povsod na odprtem, sončni pripeki izpostavljenem prostoru, ko migotajo in se tresejo pri tleh v sopolari segrete plasti zraka. Pri tem pa niti ne pomislimo, da

Savnice navzdol, pa večji del Savinjske doline vsako leto več ali manj prizadeti po toči. Južnovzhodno podnožje Pohorja, Dravsko in Ptujsko polje z vinorodnimi goricami krog in krog pa je z graškim in dunajskim bazenom vred.

klasična zemlja toče,

kjer so leto za leto pustošenja toče največja. Starejši generaciji je še v spominu strašno razdejanje toče pred 40 leti na Dunaju. V sredini mesta je padlo v še ne 10 minutah 43,5 mm padavin, največ v obliki toče, t. j. skoraj 1 metrski stot na 1 m². Dunaj je bil podoben bombardiranemu mestu. Nad milijon šip je bilo po bitih in se dolgo so ležali na ulicah visoki kupi ledu.

Ali more človek sam vplivati na vremenske nepravilnosti toče? Stara je resnica, da gozdnote pokrajine manj trpe zaradi vremenskih katastrof. V mojem rodnem rudarskem mestu n. pr. je bil pojav toče zelo redek, dokler niso začeli izsekavati prostorni Trnovski gozd. Z iztrebljenjem gozdov, obdelovanjem in industrijalizacijo zemlje, premogovim in raznim drugim prahom v ozračju so nastali razni pogoji za krajeno podnebje, ki v mnogočem vplivajo na pospešeni nastanek neviht s strelo in točo.

Meteorologija je dognala, da spremljajo najsilnejše nevihte s točo vrtnčasti vetrovi. Hudourni vrtnici ženó zrak pri tleh, pri čemer so jim gozdovi in hribi nemala ovira. Dognali so, da gozdnote pokrajine varujejo pred točo, da se nevihte s točo kaj rade pomikajo ob vodotokih, po goratih, gozdnatih pokrajinah poleg hribov. Kadar se gornje in spodnje plasti oblakov zaježujejo ob zaprekah, nastaja toča, spodnje megle, ki zadevajo ob ovire — gozd, hrib — povzročajo vrtnčasto gibanje. Tako gredo ob hribu nazaj, kakor da bi jih odganjal od sebe in razmetaval. Po širokih in globokih vrtnčastih zračnih dolinah ali ciklonih odganjajo gore vetrove v višave. Tedaj močno dežuje: Gore vlečejo dež nase.

Poleti, ko se v vročini zbirajo črni, kopasti oblaki krog vrhov gor, ko se mase megle po hriboh in se posedajo nižje in nižje v dolino, se dela tema pri belem dnevu. Začuje se vznemirjeno šumenje in vrvenje in se dandanes pohiti cerkovnik zvoniti zoper točo. Cesar Jožef II. je bil sicer prepovedal ta običaj, vendar se posebno v planinskih pokrajinah še danes drže te navade. Mati dene žerjavico v ponev in jo postavi pod milo nebo, hči prinese iz podstrešja blagoslovljeno oljčno vejico od cvetne nedelje, bukovke gobe od blagoslovljenega ognja velike noči, nekaj praproti in bilk, nabranih okoli kresu. Dim se dviga kvišku, copricam v nos in odganja točo...

Vse to brezpomembne vraže pa seveda niso ni malo pregale neugnané točo. V najhuje prizadetih krajih, v vinogradnih gorah zelene Stajerske, so posebno ob vzhodni Pohorja, kjer je leto za leto gospodarila toča, konec prejšnjega stoletja delali obsežne poskuse s

»V oblakah vre — toča se kuha!« pravijo kmetje, kadar se nad vrhunci gor zbirajo težki, kopasti oblaki

Tresoč se po vsem telesu, sem zdaj pa zdaj poškilil s peči na razdejanje. In ko je nevihta ponehala, sta se oče in mati, kljub vsej žalosti zaradi uničenega prideka morala nasmehnuti mojemu naivnemu vprašanju, kako da je tisto leto tako iznenada in na tako grd način prišla k nam — zima...

Dogodek iz blaženih detinskih let v začetku našega stoletja pa ima seveda še dandanes dosti enakih primerov. Blagor krajem in ljudem, kamor pride toča le redkokdaj v posete. Kadarkoli pa se v poletni tišini naenkrat požene preko pokrajine z viharjem, gromom, strelo, točo in nalivi obelježena nevihta, vselej je še dandanes večini ljudem uganka nastanek toče in velika borba človeštva zoper vse uničujočo, neugnané prirodno silo. In ko udarjajo ledena zrna na strehe, okna in asfaltna tla, si neprizadeti meščani, sredi v zidovje vkljenjene civilizacije, ob za okolišer čudovitem prizoru razbesnele prirode, kaj malo predstavlja strašno razdejanje zunaj, na obdelani zemlji. Kmeti in vinogradniki se tu trga srce ob pogledu na razcefrano zelenje in pomandranopovrš, katero so žuljave roke meseca obdelovale v upalnem pričakovanju blagoslovljenega sadu.

★

Kaj je prav za prav toča?

kakšen njen nastanek in kako je človek skušal ublažiti njen usodopolni učinek? V poletju, ko leži od ranega jutra preko mesta in dežele svinčeno težka sopolra, se le prav rahel vetrič včasih poigrava s listjem. Zemlja tako rekoč gori pod sončno pripeko in izpuhneva sopolno vročino. Vroče je, da človek in žival komaj diha, raste in cvetje ovenelo. Tedaj se dvignejo proti popoldnevu na jasno obzorje oblaki, najprej krogičasti, neznačni, nato pa zajetni, orjaški. Zmerom bolj se gnetejo skupaj, dokler se ne sklopijo v sklenjen, temen zid. Sivočrna gmeta se na robovih svetilka rdečkasto, žveplenorjavo, v sredi pa vise razcefrane kipe oblakov. Plaho se ozira kmet proti nebu: Toča prihaja! V skrivnostno tišino zabučé nad pokrajino naenkrat jačji sunki vetra, takoj zatem se bliža iz daljave sumljiv šum, kakor da bi tisoč peščenih zrn udarjalo ob trdo steklo. Tupatam padajo po-

(Pustošenje toče v vinogradih krog Rogaške Slatine v juniju 1930) Še preden se kmet vda v svojo usodo, je nevihta z viharjem nasula na polja in v vinograde vseuničujoča ledena zrna

ženo visoko pod nebo. Pri tem se krog zrn spet nabere ohlajene vodne kapljice, oladene in zaostre ter znatno težje s pospešeno hitrostjo padajo na zemljo. Od raznolikosti tega nastanka in ponavljanja navedenega primera v nevihtnih oblakah je odvisna količina in oblika toče, ki se mejnava od velikosti graha do 2,3 kg, celo 4 kg težke kristale so že našli. Najpogostejše pada toča v velikosti premera 1 cm, toda prav letos, ko kakor drugod po svetu tudi v naši državi pogosto pustoši toča, niso primeri ko oreh, kurje jajce, da celo ko pest debele, pol kg težke toče nič kaj redki. Sestavina ledenega zrna od jedra navzven predstavlja tedaj razpoloženo zaporednih slojev nevihtnih oblakov in procesa nastajanja toče v njih od zgoraj navzdol.

Na svojem uničevalnem pohodu zavzema toča navadno le opek pas, včasih le par metrov, drugi spet 5–10 km širok, in do 20 km dolg. Večkrat se spuščajo fronte toče vzporedno med seboj, v vmesnih presledkih, drugi spet postopoma z zaporednimi presledki, vselej pa izven svojega razdejanja spremljane z močnimi nalivi. Trajanje nevihte s točo je sicer nenavadno kratko, le redkokdaj nad četrto uro, v 70% primerih 6–8 minut. Pogostokrat potegne nevihtni vpad toče seboj tudi gorje hladne plasti zraka in ledena zrna imajo še dolgo na tleh temperaturo do 20°C pod ničlo. Deževne kaplje med točo so skoraj vselej med padanjem raztopljena toča.

V nemali meri je pogostim katastrofam toče nad določenimi pokrajinami vzrok

površinski relief zemlje.

Veliki bazeni, široke, sončni pripeki izpostavljene ravnine in doline, kjer se v velikanskih množinah segreva zrak, odprti in pristopne so toplim južnim in južnovzhodnim vetrovom, so prava ognjišča za stvarjanje prvih pogojev toče. Obdana na severu z ne težko prehodnimi pogorji, se kaj lahko spuščajo hladne severne struje v razgrete predele. Izpodrinjeni vroči zrak se naglo dviga kvišku, živahno kroženje in spenjanje v višini v jasnem, vročem popoldnevu stvori jedro nevihte, ki se, gnana po zračnem pritisku v gornjih plasteh, iznenada spusti na uničujoči polet v najmanj odporno smer.

Umljivo je tedaj, zakaj so prav kraji na severno- in južnovzhodnem robu Ljubljanske kotline, notranja Dolenjska tja v Belo Krajino, spodnja Savska dolina od

streljanjem proti toči.

Ker se navadni možnarji niso obnesli, je slovenjebistriški župan Stiger napravil posebno pripravo, ki se je kaj kmalu razširila po vsem vinorodnem okolju. Leto za leto so krog Slov. Bistrice nabijali po 60 možnarjev, strel za strelom, vsak s 120 g smodnika. Marsikdaj se je res pretrgala in razgnala hudourná nebesna mreža, ali pravega učinka vendarle ni bilo. Samo v mariborski okolici je bilo 35 takih vremenskih strelnic, vera v uspeh pa je pripravo razširila tudi v sev. Italiji in na Bavarskem, kjer so že prej na vladne stroške celo s topovi streljali v oblake.

Da ni bilo pravega uspeha, je razumljivo, če pomislimo, da se hudourni oblaki zbirajo v višini 600 do 2000 m, pa tudi višje, kamor z navadnimi možnarji niso mogli poseči. Le v primerih, kjer so razvišje polje lahko že pred nastankom ledenim zrnjem s strelji razpršili prenašeno vlago in razgnali oblake, ni bilo toče. Statistika pa je dognala, da ni nikoli sigurno, v katero smer se bo spustilo ledeno razdejanje. V takih primerih, posebno še, če žene nevihta nezadržani vihar, so bile strelnice brez moči. Po natančnem studiju

Raketa je šinila v nevihtni oblak

preizkušenih izledkov je posebna znanstvena konferenca prvotni način streljanja proti toči zavrgla, le tu pa tam so še danes držke starega običaja.

Bavarska in severna Italija, ki sta zaradi bližine visokega alpskega bloka leto za leto opustošeni po toči, sta sedaj uvedli modernjši princip streljanja z raketa mi. Z novimi izstrelki lahko posežejo mnogo višje in na široko v ozračje. Pravijo, da je novi način uspešnejši, pripravo preizkušajo letos tudi vinogradniki v Slov. goricah. Da bi bila le res uspešna! Najsigurnejša in seveda najkoristnejša obramba za uničenje pridelke je

zavarovanje zoper točo.

Slično zavarovanje so na Škotskem uvedli že v 18. stol., prvo državno zavarovanje pa je uvedla Bavarska z zakonom 13. febr. 1884. Sledile so ji Badenska, Virtemberska, Hesenska, Avstrija, Švica in druge prizadete, naprednejše države. L. 1924. je imela Nemčija pod državnim nadzorstvom že 6 akcijskih druš, 20 večjih in 6 malih pozavarovalnic. 14 od teh se je združilo

v Zvezo nemških zavarovalnic zoper točo, s sedežem v Berlinu. Večje zavarovalnice so od 1871–1919 vplačale na premijah 1.361.926.000 mark, 78 odstotkov te vsote, 1.068.744.000 mark, pa so izplačale v isti dobi na račun škode.

Po vojni je ta panoga zavarovanja nekam zaspala, zadnje čase spet povsod krepko narasta. Po poročilu centralnega urada za zavarovanje zoper točo so bile v Jugoslaviji pri osmih zavarovalnicah, ki se pečajo s tem poslom, zavarovane lani 3504 police za vsoto 86.994.053 Din. Mnogo premalo in še ti zavarovalnici so obveznem zavarovanju zoper točo, ki je bila naši pretežno agrarni, po pustošenju toče zelo prizadeti zemlji skrajno potrebna. Saj smo do avgusta, meseca, v katerem se toča najčešče pojavlja, samo v naši banovini ocenili nad 30 milijonov Din škode, ko je toča v zapovrstnem redu najhuje prizadela celjski, krški, gornjegrajski, metliški, novomeski srez in okolico Maribora. I. L.

S P O R T

Drugi nastop Haška v Ljubljani

V nedeljo v tekmi za drž. prvenstvo proti Iliriji.

V nedeljo pride v Ljubljano »po kostanj« moštvo zagrebških akademikov, ki je moralo prestati baš v Ljubljani najtežje preizkušnje, saj že precej časa ni odšlo od nas z zmago. Toda takrat je imelo za nasprotnika primorjaško enajstoročje, v nedeljo pa se bo srečalo z našo Ilirijo, ki goji spet drug način igre. Težko je dajati prednost tem ali onim. Ker pa se srečata moštvi, ki gojita slično igro, bo zmagovala tisto, ki ima bolj izpopolnjen način igre. Brez dvoma bo tekma na višini, saj je Haška znan daleč naokoli po svoji klasični kombinacijski igri kratkih pasov. Spored bo izpopolnila ilirijanska B garnitura, ki bo igrala z Diskom iz Domžal.

Glavno tekmo bo sodil Boograjan g. Ružič.

Propagandni lahkoatletski miting Ilirije

SK Ilirija priredi jutri v soboto ob 16.30 na svojem starem igrišču ob Celovski cesti propagandni lahkoatletski miting z naslednjim sporedom:

Tek 60 m za seniorje in juniorje razr. A, B, C; skok v višino z zal. za seniorje in juniorje, razr. A, B in C; skok v daljino za seniorje in juniorje, razr. A, B in C; met krogla za seniorje; met diska za seniorje; met kopja za seniorje; met kladiwa za seniorje; skok ob palici za seniorje in juniorje razr. C; troskok za seniorje; četveroobj v skokih (skok v vis. in daljino z zal., skok ob palici in troskok) za seniorje; četveroobj v metih (krogla, diska, kopje, kladiwa) za seniorje.

Tekmovanje obeta lep in zanimiv sport, ker bomo videli na startu vse naše najboljšje atlete, zlasti skakače in metalce. Jutrišnji miting bo zadnja velika preizkušnja pred državnim prvenstvom, ki bo od 10. do 12. avgusta v Zagrebu ter revija naših najboljših, ki se z veliko vneto pripravljajo za zagrebško tekmovalje.

Sportni dan v Trbovljah

V nedeljo 5. t. m. priredita prvo in drugoplasirana kluba v Trbovljah, SK Dobrna in SK Retje zanimiv sportni dan. Spored je zelo obširen, tako da vlada zanj veliko zanimanje.

Ob 10. dopoldne nastopi reprezentanca rezerv Dobrne — Retja proti hrastniškemu Rudarju. Pred to tekmo bodo pomerili moči stari dečki (old-boy) Dobrne: Retja.

Največji del sporeda se bo izvršil popoldne. Ob 14.30 nastopita reprezentanca zgorake Svobode—Sloge: reprezentanci B Retja — Dobrne; po tej tekmi bo ob 16. koncert delavske godbe. Ob 17. pa nastopi Primorje proti reprezentanci Dobrne — Retja. Za to tekmo vlada v Trbovljah in po vsem Zasevju veliko zanimanje. Vse tekme se odigrajo na lepem igrišču SK Amaterja.

V nekaj vrstah. Kakor smo že večkrat zabeležili, je JNS na zadnji seji do nadaljnjega suspendiral moštvo Radniškega iz Kragujevca od tekem za državno prvenstvo. Povod za to »čudno« suspenzijo je dalo postopanje kragujevskega podsavca, ki ni po pravih obnavljal protesta paračinskega »Jedinstva, zoper tekmo, s katero se je Radnički — za zeleno mizo — kvalificiral za podsavčnega prvaka. Nedeljska tekma Radnički — Gradjanski je zaradi tega seveda tudi odgojena. — Boograjski podsavci je za 4. septembra definitivno sklenil medmestno tekmo Boograd — Brno. Tekma se bo vršila v Brnu dva dni po meddržavni tekmi Jugoslavija — Čehoslovaška, ki bo 2. septembra v Prahi. — »Vreme« beleži med drobnimi vestmi, da je postal protest Haška proti tekmi s Primorjem brezpredmeten, ker je bil igralec Janežič, za katerega je Haška trdil, da je neverificiran član Primorja, pravihno verificiran za Primorje. Menda bo zdaj ta zadeva že končno izginila v arhivu! — Motosekija mariborskega Peruna bo priredila dne 12. t. m. v okviru »Mariborskega tedna« mednarodno Zvezdno vožnjo za avtomobile, motokole in kolese. Podroben raspis bomo še objavili.

Gostovanje Weiss-Gršna iz Celovca v Zagorju je odgojeno. SK Zagorje nas je neopretil za objavo, da bo enajstoročje Weiss-Gršna iz Celovca namesto jutri in v nedeljo gostovalo v Zagorju šele v soboto 18. in nedeljo 9. avgusta. Gostje so morali odgoditi gostovanje, ker v sedanjih prilikah ne morejo dobiti dovoljenja za gostovanja v inozemstvu.

Zmaga oldbojskega moštva SK Celja. V sredo proti večeru je bila na Glaziji deloma v dežju odigrana prav zanimiva nogometna tekma med oldbojskim moštvom SK Celje in moštvom celjskih članov »Merkurja«. Celje je zmagovalo v razmerju 4 : 3 (2 : 0). Oldbojsko moštvo je bilo povečini v lahni premoči, a tudi Merkurjevci so se uveljavili, zabili pa so dva lastna gola, do čim jim je sodnik priznal dva iregularna gola. Tekmo je sodil g. Ochs. Gledalcev ok. 100.

Sportni dan v Trzinu. SK Svoboda v Trzinu priredi v nedeljo dne 5. t. m. sportni dan z naslednjim sporedom: Dopoldne:

cvetlični dan, ob 11. staftetni tek 4 krat 100 m in popoldne ob 16. sportna zabava. Zmagovalci pri teku dobi prehodni pokal SK »Svobode«. Vabljeni so vsi sportni klubi Prijavnina za stafteto je 20 Din, ki jo je treba plačati eno uro pred startom staftetni komisiji v Zadrudnem domu. V slabem vremenu bo zabava šele prihodnjo nedeljo, cvetlični dan in stafteta pa bosta ob vsakem vremenu.

Službeno iz LNP. Seja upravnega odbora bo drevi ob 19.30 v tajništvu LNP. Tajnik I.

Iz OZDS. (Službeno.) Za nedeljo 5. t. me se delegirajo: Ljubljana Stadion ob 17.15 Ilirija: Haška, stranska sodnika Mrdjen, Galič; predtekmala Ilirija B: Disk Strah; Maribor igrišče Svobode: Svoboda: Reka Nemec (sporazum) rez. Dr. Planinšek; Skofja Loka ob 17. Sora: Slovan poizkusna Jordan. Tajnik I.: Pevalšek s. r.

Službeno iz OZDS pri Oo LNP Trbovlje: Za nedeljo dne 5. avgusta se delegira v Trbovljah za prijateljsko nogometno tekmo Retje komb. Dobrna: ASK Primorje ob 17. na igrišču SK Amaterja ss. Lander Dušan.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Ignacij: Herman, Strehovec, Zitnik, Jenko, Varšek, Zupančič L., Eiselt, Kveder, Hörtner, Slapar, Svetec V., Primožič naj pazijo na objave v članski knjigi, ker bodo igrali v soboto ob 18. na Stadionu trening tekmo. Pozivamo vse reditelje, ki niso oddali znakov po nedeljski tekmi, da jih oddajo v petek ob 18. dalje na Stadionu, kjer jih prevzame g. Smole. Njemu naj se prijavijo tudi oni, ki žele vršiti službo v nedeljo pri tekmi s Haškom. — (Lahkoatletska sekcija.) Vsi atleti, ki želijo startati na jutrišnjem klubskem propagandnem mitingu, naj bodo jutri popoldne točno ob 16.15 v garderobi na starem igrišču. Danes popoldne naj bodo na igrišču vsi atleti zaradi priprave igrišča za jutrišnji miting.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 17.30 dalje strogo obvezen trening za: Logar, Sinkovica, Molk, Legović, Pišek I. in II., Svetec, Slamberger, Tavčar, Calcari, Petelin, Petrič.

2SK Hermes. (Uprava igrišča.) Danes ob 19.30 seja odbora uprave igrišča pri Belcu. Zaradi voznih zadev polnoštevilno. SK »Reka«. Pikič, Dane, Korli, Korle, Drage, Pino, Zinke, Broni in Bojan S. morajo do sobote dvigniti opremo pri gospodarju. Vlak odpelje točno ob 5.30 zjutraj.

SK Svoboda. Seje odbora danes ne bo. Popoldne strogo obvezen trening za vse nogometaše. Sestanek na igrišču: Kdor ne more popoldne, naj pride zvečer po delu. V nedeljo igramo trening tekmo.

SKK Mislina, Slovenjgradec. Kolesarska sekcija »Mislina« v Slovenjgradu priredi v nedeljo dne 5. t. m. ob pol 13. kolesarsko dirko na prosti Slovenjgradec — Smartno — Dravograd — Slovenjgradec (28 km). Za juniorje je določena proga Slovenjgradec — Smartno — Sv. Jedert — Slovenjgradec (15 km). Start in cilj je pred rest. Cajnko v Slovenjgradu. Po dosedanjih prijavah bo borba zelo ostra.

SK Slovan. Danes ob 18. dalje strogo obvezen trening na našem igrišču. Ob 19.15 naj bodo tam Moka I. in II., Grm, Marchiotti, Kobal, Uhan, Kolarič, Thuma, Jenkovič, Gerjol, Keravec in Stojanovič. Ob 20. pri Krušičev stanelek vseh zaradi nedeljskega gostovanja. V ponedeljek redna odborova seja.

Kolo jahačev in vozačev v Ljubljani priredi 19. t. m. popoldne kasaško in jahalne dirke na Bledu. Udeležilo se jih bo večje število tukajšnjih in inozemskih konj in bodo dirke zelo zanimive.

Čitajte tedensko revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga, v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblaknost 1–10, 7. padavine v mm, 8. vrsta padavina. Temperatura: prve številke pomenijo

2. avgusta

Ljubljana 7, 759,6, 17,8, 84, 0, 4, 6,3, dež; Ljubljana 13, 758,0, 25,0, 51, NEH, 1, —; Maribor 7, 758,8, 17,0, 80, 0, 0, 14,6, dež; Zagreb 7, 759,8, 18,0, 90, WNW1, 5, 4,0, dež; Beograd 7, 758,7, 20,0, 80, W1, 10, 6,0, dež; Sarajevo 7, 759,6, 18,0, 80, 0, 5, —; Skopje 7, 763,7, 20,0, 80, 0, 0, —; Split 7, 767,5, 24,0, 70, 0, 0, —; Kumbor 7, 767,7, 24,0, 80, 0, 0, —; Rab 7, 767,9, 22,0, 70, SW1, 1, —.

Temperatura: Ljubljana 26,6, 16,7; Maribor 24,4, 15,0; Zagreb 26,0, 16,0; Beograd 34,0, 19,0; Sarajevo 29,0, 12,0; Skopje 32,0, 14,0; Split 32,0, 21,0; Kumbor 31,0, 21,0; Rab 26,0, 22,0.

Pregled vremena 2. t. m.: Ciklon tiči nad zapadno in severozapadno, antiklon pa nad severno Evropo. Depresijski stanje vlada nad srednjo in južno Evropo. Vredno je v oblasti Sredozemskega morja, pooblašeno v ostalih delih Evrope. Dež v Franciji in zahodni Nemčiji. Temperatura je narasla v zapadnem, a upadla v srednji in južnovzhodni Evropi. — V Jugoslaviji je bilo vedro v Primorju in južnem delu krajevine. V poslednjih 24 urah je padal dež na severnem, severozapadnem in vzhodnem delu kraljevine. Temperatura je upadla v vsaj državni povprečno na 3 stopinje.

Raketa pred izstrelkom

Čim se pokažejo hudourni oblaki, izstrelijo na Bavarskem in v severni Italiji raketo, ki razstira oblake. Ze nekaj takih postaj baje zadošča, da se obvaruje občina pred točo.

samezna zrna toče in že se vsujejo na zemljo bobneči ledenomrzli kristali. Brez odmora udarja blisk za bliskom, spremljan po značilno slabem odnevu. Samo par minut traja ta pojav, sledi jak naliv in že je kratek čas zadoščal, da so uničeni vrtovi, sadovnjaki, polja in vinogradi, kakor da bi jih pomandral velikan na svojem nerodnem pohodu. Na cestah in razorih leži steklena brozga ledenih zrn, ostankov šip, opeke in listja, v umazano razdejanje in znatno ohlajeno ozračje pa se znova upre vroče poletno sonce.

Toča pada skoraj izključno le v toplejših zemeljskih pasovih, v tečajnih predekih je ne poznamo, ter je odvisna od toplejše dobe leta. V svoji sestavini nudi z rno toče sliko, kakor da bi se krog

